

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.
 VIDEKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 4 soros betűs sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fill.
 Nyitási díj 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és eszaki egyesült
 vasutak palatájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.
 KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1906.

FELTÖLTŐ SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Péntek, november 30.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: A Kulturpalota helye.
- Milyen lesz a sztráktörvény?
- Vége a privilégiumnak.
- Football a színházakkal.
- Wekerle a tanítóknak.
- Kétegyházas oláhszitanak.
- Lujza hercegnő adószágal.
- Színház a vásáron.
- Elpusztult egy város.
- Az aradi ügyesség hümpöre.
- Tárcs: Szerelem. Irta: Albert Delpit.
- Csarnok: A kérés. Irta: Fröhlichné-Kafka Margit.

A Kulturpalota helye.

Arad, november 29

A közművelődés szolgálatába szánt palotának építése úgy látszik a megvalósulás komolyabb stádiumába lépett az által, hogy a kormány az ígéreteit hajlandó apró pénzzel beváltani. Elég sokáig vajudott a dolog, a mint hogy nem is lehetett az másként ott, hol a szándék megelőzte a tehetséget, s a tervezések nyilvános pályázatával országos lármát csapunk, mielőtt pénzünk lett volna, sőt mielőtt még csak azzal is tisztában lettünk volna, honnan s miként szerezzük meg azt? Nem kifogásképpen mondjuk, mert ime az álomképek konkrét alakot öltöttek és a siker igazolja az ügy élén álló embereknek a jobb jövő reményébe vetett bizalmát; csak azért érintjük ezt, hogy igazolását adjuk a késedelemnek, amely a megvalósulással járt.

De bármily hosszú idő telt is el az alatt, míg a tervezgetés testet öltött, a várost magát — legalább annak illetékes organumait — meglepte a dolog; még mindig korán jött, mert nem tudják, hová tegyék, hol jelöljenek számára helyet?

Bizony ez elég pipotya dolog; de hát hogy is lehetne másképp Aradon, ahol csudálatosképen a belátóbb polgároknak minden erőlködése dacára sem jutottak még annyira sem, hogy a város jövő fejlődésének iránya csak vázlatosan, sőt a magánépitkezések követelte szabályozási tervezet is rendelkezésül állana. Végzetes mulasztás ez egy fejlődésben levő város ellenében, ahol nagy létesítmények megvalósulásának küszöbén, fej- és terv nélkül, ötletszerűen, esetről-esetre készül, épül minden s a monstruozitásokat csak akkor vesszük észre, ha már nem segíthetünk rajta.

Nem akarjuk állításunkat példákkal illusztrálni, oly nyilvánvalók ezek a tények, hogy kár volna bizonyításukkal időt vesztegetni. Itt csupán egy, a mulasztás nyomában járó körülményre akarunk figyelmeztetni, arra t. i., hogy midőn egy-egy fontosabb középület elhelyezéséről van szó, azt minden áron a belváros legelcsőbb körében akarjuk létesíteni, mert a város fejlődésének jövőbeli képe nem lévén megállapítva, egyelőre minden külvárosiaság és kívül van s amit tervezünk, azt nem akarjuk kitenni. Így kell aztán léptenyomon ama képtelen irányzat ellen-

küzdőnk, mely a kilátásba vett nyilvános épületeket, na szóba jönnek, valamely tér, sőt utca közepébe akarja építeni. A tűzraktanyával beakarták építeni a vásárteret, a gyermekkorházzal a liget helyét, a második katolikus templommal a Ferenc-teret, az izraelita templomot meg éppen a Baross-park és Jókai-tér közötti ut közepére akarták helyezni. Nagyon csodálkoztunk volna, hogy ha a kulturpalotának most már szóba került helyét nem tervezték volna bizonyos szakkörök valamely forgalmas utcának, vagy a belváros egészsége és díszére szolgáló kertnek kellő közepére. De nem kellett sokáig csodálkozni. A tömködés monstruozus irányzata már is érvényesülni igyekszik s mint értesülünk, egész komolyan foglalkoznak már azzal a tervvel, hogy a kulturpalotát a Józseffőherceg-ut és Boros Béni-tér találkozásánál a főut tengelyébe építsék. Ugy látszik megirigyletek azon kontárok herosztráteszi munkájának dicsőségét, a kik a színházat annak idején, oda a hol most van, a főut tengelyébe építették s a város legelénkebb pontjának forgalmát két szűk utcába, az Atzél Péter- és Vörösmarty-utcába szorították. Képzeltetni, mi lesz ott a forgalom emelkedésével, kivált ha az Eötvös-utcai vashíd is létesül. De nagyon is beleille- nek a városi gazdálkodás keretébe, ha a súlyos ezrek árán létesített utakat és burkolatokat most föltörnénk és fölszednénk, hogy helyére házat építsünk.

Szerelem.

Irta: Albert Delpit.

I.

Fernande de Ryant grófné felszaladt a lépcsőn, kinyitotta a kis első emeleti lakás ajtaját, gyorsan belépett és magára zárta az ajtót. A szerelem kis félsze volt a lázas Páris közelében. Mindenütt virágok; hanyagul elhelyezett ke- revetek a vastagszmirnászönyegen. A kandallóban tűz pislogott. A magas karcsú nő maga volt a megtestesült aggodalom. Arca sápadt volt, vértelen ajkai folyton ezt susogták: Ugyan mit fog felelni? Mit felel? Három-négy perc telt el így, néma csendben. Kulcs csikorgott a zárban, mire hirtelen megváltozott a grófné. Mosolygott, amikor Henri Servain belépett. Henri karjaiba zárta és megölelte, szinte összeforrtak. Az asszony bontakozott ki és a pamlagra ült; a férfi mellé telepedett egy földön fekvő párnára.

A grófnő szólalt meg.

— Féltekeny vagyok... Annyi kísértés környez téged! Fiatal vagy, híres vagy. Az asszonyokat mámorossá teszi a zenéd... Mind akar, kiván...

— Imádlak!

— És a színházak... Körülrajongnak, mint valami ércből való csodát, ellopnak tőlem. Jól ment ma az operád próbája?

— Nagyon jól.

Fernande elkacagta magát.

— Ki is éneklé a főszerepet?

— Louise Plantier.
 — Ugy. Hallom, hogy beléd bolondult és te is nagyon csinosnak találod.

Henri elfordult.

— Biztos vagyok benne, hogy sohasem csaltál meg és most félek ettől az... énekesnőtől...

— De kérlek...

— Igazán nem érdeklődöl iránta?

— Igazán.

— Tudod, hogy épp úgy szereltem benned a jellem nemességét, mint a tehetség nemességét. Add becsületszavadat, hogy nem hazudol, akkor hiszek.

— Becsületszavamra.

Az asszony felugrott, könnyes szemmel, kétségbeesve sikoltotta:

— Gyáva! Gyáva! Szeretője vagy ennek a leánynak. Ittál neki! Itt van a leveled. És a becsületteddel tanuskodtál. Hazudtál, mint egy elcsoppant eseléd. Hazudtam-e én valaha neked? Örömmel dobtam kockára érted mindent. Az egész város ismeri viszonyunkat; férjem, barátaim, a társaság, egyszóval mindenki. Nem tördöm becsületemmel, csak a szerelemmel... És te hazudsz! Hazudsz!

A fiatalember a fájdalomában vonagló asszony elé vetette magát.

— Jól van! Gyáván hazudtam! Féltem, hogy elveszítelek... de szeretlek, szeretlek, nem tudok nélküled élni... Édes szerelmem...

— Hozzá kell szoknod. Mert én megvetlek... gyűlöllek... Isten veled.

Henri az ajtó elé állt, kiterjesztett karokkal, emelt fővel.

— Hallgass rám, jól ismeresz. Ha nem bocsátasz meg, öngyilkos leszek.

Fernand kegyetlen, fájdalmas nevetésben tört ki.

— Rajta! Az ilyesmit nem jelentik be, hanem megteszik.

A fiatalember félreállt és hidegen mondta:

— Jól van, Isten veled...

2.

Ryant gróf hét óra felé tért haza. Azt mondták neki, hogy a grófnának migraineje van, nem fogad senkit. Csak harmadnap a villásreggelinél találkozott a házaspár. A gróf kezét csókoló feleségének:

— Szeretnék önnel csevegni, kedves barátóm. Megengedi, hogy elkísérem kis szalonjába.

Fernande meglepetést árukt el. Évek óta nem beszéltek bizalmasan.

Mikor a kis szalonba értek, Fernand leült és férjére tekintett:

— Nos barátom?

— Tudja, hogy ma van Henri Servain operájának a bemutatója? Erről sok minden jut eszembe. On, mikor nőül vettem, csak fenséges szépségét hozta ide. Tíz éve... És azóta az ön élete teljesen szabad. Vannak összeköttetések, viszonyai, mint ahogy nekem is. Egyet

Mucsai izlésre vall az a másik idea is, mely a kulturpalota helyéül a megyeház kertjét szánja. A kert igaz, most a közönség elől el van zárva, de csupán a házigazdától függ, hogy akkor nyissa meg, amikor akarja. De nem is abban áll a kert jelentősége, hogy használja-e a közönség vagy sem, mert hiszen közvetlen mellette vannak a sokkal nagyobb nyilvános parkok, hanem inkább és főképen abban, hogy a főtér belsejének üde, tiszta levegőt közvetít, amennyiben szabad utat nyit a városnak a parkok és a Maros felé. Midőn a megyeház telkét a vármegyei urak úgy szabályoztatták, hogy a két épület közötti drága telek ne hasznosíttassék, hanem az a város díszére és egészségügyének javára szolgáljon és e nemes célból lemondtak az esetleg beépített telek ezrekre tehető évi javadalmáról, nem gondolták meg, hogy lesznek nyárspolgárok, akik nagylelkű adományuk jelentőségét nem méltányolni, de még felfogni sem képesek. Ne sokat emlegessük e kert beépítését, mert majd megteszi a házigazda a saját javára, pedig az nagy kára lenne Arad egészségügyének, miután való az állítás, hogy a kertek és terek a város tüdei. Ongyilkos irányzat az, mely e kertek és terek beépítését tervezi, fontolóra vevén, hogy sokkal könnyebb őket beépíteni, vagy parcellázva elköttyavetyélni, mint később unokáinknak — ha lesz rá pénzük — méreg drága kisajátításokkal új utcákat nyitni, új tereket és parkokat létesíteni.

Van a kulturpalota számára másutt is hely; ha egyebütt nem, hát a Boczkó-utca végében a volt Jiraszek-féle telek helyén, melyet annak idején a város úgy is megakart venni s mely nyilvános épület számára mintha csak teremtve volna. Ez a pont a hidak felépítése és az Óvartér szabályozásával külföldben is nagy Arad közepébe fog jutni s a kulturpalotának ideépítésével egy nagy lépést tennénk előbbre abban a törekvésünkben, hogy e holt városrészt ismét feltámaszszuk és a forgalomnak visszaadjuk.

Milyen lesz a sztrájk törvény?

Szterényi államtitkár beszéde.

(A képviselőház ülésén.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 29.

Valamivel nagyobb már az érdeklődés a képviselőház üléséről. Amikor *Justh Gyula* elnök megnyitja az ülést, legalább hatvan képviselő van az üléssteremben.

A kereskedelmi tárcá vitáját ma előbb *Sziklay Ottó*, majd *Pető Sándor*, az új demokraták képviselő élönkötött a sztrájkokról mondott beszédével. *Bernáth István* a drágaságról és a hadseregszállításokról beszélt.

Erre *Kossuth Ferenc* nyomban felállt és erősen védelmébe vette a közös hadügyminisztert s ugyancsak dicsérte *Schönaich* urat *Szterényi József* államtitkár is.

Igen érdekesekek voltak *Szterényi József* nyilatkozatai a sztrájkokról, beszélt a kormány terveiről a sztrájkokról nézve és erősen kiékelte a divatos sztrájk-mánia ellen.

Részletes tudósításunk a következő:

(A kereskedelmi tárcán.)

Elnök jelenti, hogy *Pető Sándor* mandátumának benyújtása óta eltelt harminc nap s mivel a mandátum ellen ez idő alatt sem panasz, sem kifogás nem adatott be, végleg igazolt képviselőnek jelenti ki. Jelenti továbbá, hogy *Daranyi Ignác* földművelési miniszter szombaton fog válaszolni *Kemty Károlynak* a löversenyforgatók és más szerencsejátékok korlátozása ügyében beadott interpellációjára.

Következik a kereskedelmi tárcá költségvetésének folytatolagos tárgyalása.

Sziklay Ottó: Ugy látja, hogy végre valahára megvalósul a nemzet óhajta s megerősítve iparát, átérthet az önálló vámterület tényleges állapotára. Felhívja a miniszter figyelmét a vasúti szabadjegyekkel ellátott visszaélésekre s arra kéri a minisztert, hogy a néptanítókna adjon kedvezményes áru vasúti jegyet. A szállítás megkönnyítése céljából a vasúti kocsik szaporítását sürgeti. A tételt megszavazza. (Helyesítés)

(Egy demokrata a sztrájkokról.)

Pető Sándor: A kereskedelmi miniszter programját tetszetősnek találja. Különös figyelmet érdemel a beszédnek az a része, amely a sztrájkokról szól. E folyton hűvelvő drágaság szaporítja a sztrájkokat s ámát. Azt bésméri, hogy nagyon sok jogtalan és ok nélküli sztrájk van. A sztrájkok a kisiparosokat sújtják

különösen s erről a miniszter, mint a munkásbiztosítási törvényjavaslatból látszik, teljesen megfélekedett. Az államnak kellene viselni a kisiparosok szociális terheit. Ha a drágaságnak a sztrájkjal való összefüggését kutatjuk, megtaláljuk a sztrájk okait. Ilyen az élelmiszerek drágasága, a munkaadók kártelje, a husrágaság. Módot kell keresni az okatlan sztrájkok megszüntetésére és a munkaszabadság biztosítására. A sztrájk törvény nem helyes megoldási eszköz. A kivételes törvény gyűlöletes szokott lenni. Hivatkozik külföldi példákra. Németországban sokkal több sztrájk volt, mint nálunk, ellenben Angliában sokkal kevesebb, pedig a szakszervezetek ott sokkal erősebbek. Angliában ugyanis sztrájk előtti békéltetőbizottságok működnek. A sztrájk visszaszűnésének és bűntető cselekményeinek megtorlására elég a már meglévő büntető törvénykönyv. (Zij)

Elnök: Kérem, ne zavarják a szónokot. Ha már a házszabályokat nem is tekintik, vegyék figyelembe azt, hogy a képviselő ur első beszédét mondja a Házban!

Pető Sándor: Németországban és Franciaországban sem sikerült a sztrájk törvényt megalkotni. Angliában az alsóház még a sztrájkagítáló jogosultságát is kimozdította. A munka szabadság biztosításának van másik oldala is. Az, amelyik a munkást megóvjja attól, hogy kikerüljön a munkából. A munkások az épp oly korlátja a munkaszabadságnak, mintha a munkások akadályozzák a munka folytatását. A sztrájkokat náunk a munkás szervezetek gyermekkorának tudja be. Ha a szervezetek megédesződnek, kevesebbet fognak a sztrájkok is. A sztrájkok megszüntetésére az egyedüli orvososság: erős munkásszervezetek, erős munkaadó szervezetek és kollektív egyezmények. Ezek meghozzák az ipari békét, éppen úgy, mint ez Angliában is meg van. (Elnök helyeslés.)

(A drágaság ellen.)

Bernáth István: *Petővel* polemizál és azt mondja, hogy örömmel üdvözöl a sztrájk törvényt, mert a munkások semmi garanciát nem nyújtanak arra nézve, hogy az egyezségeket be is tartják. Ezután a drágaság kérdésével foglalkozik, mely az utóbbi években kétségtelesen gyorsan emelkedett. Kétségtelesen, hogy a kárteliek fokozzák a drágaságot. Kéri a kormányt, foglalkozzék ezzel a kérdésel s minél előbb találjon módot a drágaság ellensúlyozására. E tárgyban határozati javaslatot nyújt be.

Kéri arra is a kereskedelmi minisztert, nyilatkozzék a bécsi lapoknak arra a hírére, hogy a kormány és a hadügyminisztérium között olyan megegyezés jött létre a hadseregszállítások dolgában, amely a magyar ipart ismét méltánytalanul és súlyos méllésben részesíti. Megvan arról győződve, hogy a hír nem lehet igaz.

Elnök: Az ülést öt perc-re felfüggeszti.

azonban kikötöttem. Emlékzik rá? Arra kérttem, hogy a barátai, bizalmas barátai megnyerjék az én tetszésemet is. És kétségtelen, az ön által elfogadott urak és hölgyek igen kedvesek. Szeretlek az olyan szellemes embereket, mint *Rouvray*; az olyan művészeket, mint *Henri Servain*; ebben nem látok semmi rosszat. Elvégre mindenképpen úgy osztja be az életét, amint az neki a legkedvesebb.

Fernand összerendezte. *A gróf* nyugodtan folytatta:

— *Rouvray* nagyon kedves fiú. Udvartól őnnek, nemde! Ne piruljon. Nem vagyok féltékeny. Egy év óta elkűnt. Bizonyára nem szeretlek a zenét. Mert sokan zeneinek önnél. *Henri Servain* muzsikál magának. Ez is kedves Bij, hogy küssé fenhéjázó, dőllyős. Én szeretem a zenét, de nagyon érzékeny vagyok az emberek modora iránt. Biztosíthatom, ha *Servain* is egy szeretetreméltó volna, mint *Rouvray*, nem idegenkedném tőle.

Fernand megértette. Felelni akart, amikor férje így folytatta talányoszerű örökös mosolyával:

— Tudja-e mit gyűlölök legjobban az életben? A drámát. Mert a dráma mögött mindig botrán rejti. A világ mindent megbocsát, csak a botrányt nem. Közvélemény... Tisztelni a közvéleményt, ez az élet titka. A közvélemény? ... A legnagyobb erő kedvesem! Új szeretője nem tetszik nekem... A viszontlátásra kedvesem...

Kezet csókolni nejjének és kiment dolgozószobájába. Leveleit olvasta. Mikor az utolsók egyikehez ért, meglepődött. Ez a levél e szavakkal kezdődött: „Kedvesem...”. A borítókon hitvesének neve állott. O vast: „Kedvesem, a régi helyen váriak háromig. Ha nem jössz el, ha nem bocsátasz meg, akkor megööm magam. *Henri*.”

A gróf szemé főcsillámlott. Csöngetett.

— *A kocsmát!* — mondta komornyikjának.

3.

Fernand éppen bevégezte utcai toalettijét. Ot óra volt; rendszeren ilyenkor szokott hazuról távozni, hogy szeretője karjai közé vessen magát. A szerelem újra-ébredezní kezdett halálósan sebzett szívében.

Egyszerre csak *Ryant* jelent meg az ajtóban:

— E levelet tévedésből hozzám hozták. Felbontottam. Bocsásson meg, itt van...

S átadta *Henri Servain* levelét.

A grófné elolvasta. Az utolsó sornál rémülten felsikoltott:

— *Henri?*

— *Meghalt!*

Fernand lerogyott, mint egy sebzett madár. De nemsokára felkelt és gépiesen, lassan kiment a pártóból. Berkocsiba ült. A parton szállt ki. Nézte a Szajnát. Aztán mintha haldokoros lett volna, lecsuszott a folyóba.

A hajón és a parton összefutottak az emberek:

— *N* semmi baja... Mindjárt kimentették... Annyi ideje sem volt, hogy meghítse magát.

— *Ryant* gróf vitte haza nejét. A szerencsétlen csak agyában tört magához. Lámpa világított a szobában, érezte, mint nyugszik rajta férje hideg tekintete.

— *Nem* felejthette el kedvesem? — kérdezé a gróf lassan. Két óra múlva *Henri Servain* premiérje van. Kell, hogy egész Páris ott lássa őnt.

*Fernand*ot rémület fogta el. *Ryant* kimért, parancsot hangon folytatta:

— *Ért* engem? *Nem* akarok nevetségessé lenni. *Komornái* felöltöztetik...

Az opera második felvonása már megkezdődött, amikor *Ryant* gróf és neje páholyukba léptek. Megépetés fuott végig a nezdőtéren. *A* folyosókon a grófné és a zeneszerző haláláról beszéltek. *A* grófné ne értesült volna szeretője öngyilkosságáról? Lehetetlen. *Vagy* talán csalódtak? *Henri Servain* csak barátja volt... *Ez* a fehér arcu asszony megrémítette azokat, akik kitalálták a tragédiát, amely ott fönt folyt le a piros plüssel dekorált páholyban. *Ryant* magára nehezédel érezte a tömeg aggódó és fenyegető kíváncsiságát. *A* grófnához hajolt és lassan sugta:

— *Bátorság*, *Fernand*!... *A* közvélemény... *Rank* néznek...

(Kossuth a hadügyminiszterrel.)

Szünet után Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter röviden válaszol Bernáth kérdésére. A magyar kormány álláspontja teljesen érvényesült s a magyar ipar teljes kompenzációt kap a közös hadsereg és hadi tengerészet megrendeléseiben. A bécsi lapoknak ezzel ellenkező állítása nem felel meg a valóságnak. E kérdés tárgyalásánál a közös hadügyminiszter a legnagyobb részrehajlatlanságot és pártatlanságot tanúsította. Szerényi államtitkár később a meg egyezés hiteles szövegét fel fogja olvasni. A drágulás kérdésében a kormány mindent meg fog tenni, de csak lassú okot folytat, mert az árképződés mesterséges eszközökkel nem befolyásolható.

(A hadseregszállítások.)

Szerényi József államtitkár: A hadsereg szállásokra vonatkozó meg egyezés pontjait szövezerint terjeszté a Ház elé. A megállapodással a magyar ipar évtizedes küzdelme nyert befejezést a magyar ipar diadalával Magyarország a hadsereg összes megrendeléséből kivonja a kvótáserő részét. Eddig úgy volt, hogy Magyarország szállította a nyersterményeket, Ausztria ipari cikkeit. Most ez megváltozott. A meg egyezés szerint az összes szükséges szállítása megilletti, minden cikkben külön külön, Magyar országot, kivéve azokat a cikkeit, melyet a hadsereg saját üzemében állít elő. Olyan cikkek, melyek Magyarországon nem állíthatók elő, más cikkekben nyújtandó kárpótlás. A csapatok, hatóságok kézi bevásárlásánál a kvótaszerű bevásárlás nem számítható, de a hadügyminiszter gondoskodik arról hogy a Magyarországon állomásozó csapatok bevásárlásait Magyarországon szerezzék be. A versenytárgyalási hírdetések mindig megküldendők a magyar kereskedelemügyi miniszternek, esetleg a kereskedelmi és iparkamarának. A Magyarországból szállított cikkek anyagának magyarországi eredetűnek kell lennie.

A hadsereg rendeleteinek ellenőrzése céljából megfelelő nyilvántartást vezetnek. Hogy a magyar ipar a megrendelésekre kellőképpen előkészülhessen, azok mennyiségéről a kormányt a hadvezetőség előre, idejekorán tájékoztatni fogja. A haditengerészet megrendeléseinél, mivel Magyarországon hadihajót még nem építenek, gondoskodni fog a tengerészeti parancsnokság arról, hogy az oroszok szállított legalább az anyag beszerzésénél a kvóta arányában vegyék tekintetbe a magyar ipart. Az államtitkár is nagy elismeréssel nyilatkozik Schönauich hadügyminiszternek a tárgyalások során tanúsított előzettségéről. Ami a végrehajtást illeti, a miniszterium a legelőször ellenőrzést gyakorolja s mondhatja, hogy a közös hadügyminiszterium katonai pontossággal is hajtja végre a megállapodásban elvált kötelezettséget.

(Szerényi a sztrájk-törvényről.)

Ezután rátér a sztrájk-törvény kérdésére, melyet — úgy mond — Pető képviselő igen érdekesen fejtegetett. Csak hogy téves kiindulási pontot használt s így a konklúzió is téves. Egy kivételes törvényről beszélt, holott ilyet a kormány nem tervez. Igenis tervezi a munkaszünet és békéltetési eljárás kérdésének rendezését. Biztosítani akarja a munka szabadságát és korlátok közé akarja szorítani a terrorisztikus eljárást. A miniszter tegnap előértesztett egy sztrájk-atlasztikát, amely nem egyoldalú. 1905 ben e szerint az ipari sztrájkok száma 335 volt.

A sztrájkmanía előbb tört ránk, melótt iparunk volna. Ha iparunk óriási anyagot hasznolt hajtans, akkor talán érthető volna. A sztrájkok nagy tömege kötelezősége teszi a kormánynak, hogy szabályozza a békéltetést és az egész sztrájkjogot minden országosság megakadályozásával. A kormány nagyon jól tudja, hogyan csinálják a sztrájkok. Hogy vasúti, pályavári, vagy vízvezetési sztrájk legyen rendszeres, azt nem engedheti meg az állam, mert az ilyen sztrájkokat legálisan el nem ismeri. A munkások szervezkedését a munkaadók szervezkedésével kell ellensúlyozni. A munkások nagy előnyben vannak, mert kész szervezetük van, míg a sztrájkpénztárunk — a saját fentartásán kívül — évi egy millió bevétellel rendelkezik. A kormány nem erőszakot tervez, hanem ellenkezőleg, védelmet az erőszak ellen. Az iparvállalatoknak bojkott alá helyezése tökéletes

szaró. az ilyen elfajulást tovább tűrni nem lehet. Ez ellen modern államban törvényileg kell védekezni. A munkásalakosra nézve megjegyzi, hogy a sztrájkok ellenségei annak, hogy amunkások házat szerezzenek. a melynek árát bérből lassanként leőrésztik.

Mezőfi Vilmos: Mert így a vállalat rabszolgáivá lesznek.

Szerényi József: Nem azért, hanem azért, mert azzal a munkással, akinek valamije van, már nem oly könnyen rendelkezhetik a szak-szervezet, mint az olyan munkással, akinek semmije sincs. A kormány nem tervez semmi olyan szociálpolitikai intézkedést, amely a liberalizmus szempontjából kifogásolható volna.

Zahariás János az ipari kérdésekről beszél. Szerinte már a postának, vasutnak és vámhávtalnak is gondoskodnia kell arról, hogy ne hozassanak be olyan árukat, amelyeket mint hazai árukat hozanak forgalomba.

Ezután a vita folytatását holnapra halasztották.

Vége a privilégiumnak.

A villamos társulat berendezési joga.

Szekaturák kezdete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29

A sors könyvében meg van írva, hogy Arad, ha egyszer vállalkozót kap a nyakára, attól sohase tud szabadulni. Az egyiknél át-alussza a szerződés fölmondási határidejét, a másik magasabb hatalmáknál kap protektort a város ellen. S ha a maga jogait meg is köti a város: mire azok érvényesítésre kerülnek, úgy el tudják azokat esavarni, hogy a városnak nincs haszna a jogából.

A jövő évi január 31 én lejár az aradi Villamosági társulatnak egy kizárólagossági joga. Fájdalom, nem a villamvilágítási privilégium. Hanem az a jog, hogy a házi berendezéseket csak ő létesítheti.

A kizárólagosságnak tehát vége lesz. A tanács ezt tudatja is a közönséggel. Hanem a hírdetés szerint a közönségnek nem lesz nagy köszönete ebből a jogból.

A dolog úgy áll, hogy a közönség a házi berendezést mással is készítheti, de a villamos társulatnak joga, sőt kötelessége az így készült vezetőkeket megvizsgálni. A társulatnak joga van pótlásokat követelni, s csak ha a vállalat jének találja, köteles a vezetőkeket a villamos hálózatba bekapcsolni. A villamos vállalat tehát — a konkurrensének munkáját föl-lvizsgálja, s szinte kézen fekszik az a föltevés, hogy ilyen esetben mindent fog követelni, s még többet kifogásolni, nehézményezni, hogy a közönségnek egészen elmerjen a kedve attól, hogy a vezetőkeket ne velük csináltassa. A bekapcsolást is módja van ily címenek addig huzni-vonni, a míg akarja. Igaz, hogy a feleknek joga van ily esetekben városi bizottság által föl-lvizsgálni, — de a felek elrettentésére ott van az a kikötés: „ha vesztes lesz, a költségeket ő viseli.”

Ezzel tehát a paragrafusok szerint megszűnő privilégium a gyakorlatban megmarad-jon. Pedig ez a mód visszafelé is sült el. A jövőben ép az járhat rosszul, aki a villamos társasággal készítteti a vezetőket. Ezt nem vizsgálja felül senki, míg a mások által készített vezetőket alapos vizsgálaton megy keresztül, s a fogyasztó biztos lehet, hogy a falba, vagy más-hová nem megy az áram.

A villamosági társulat különben már kárpótlást szerzett magának azért, amit a megszűnő privilégium révén esetleg elveszíthet. Eddig ingyen szerelt fel egy-egy órát s a fogyasztó csak a használatért fizetett; ujabban

már 10—10 koronát szed az óra felállításáért is.

Ha egyszer Arad vállalkozót vesz a nyakára...

A privilégium megszüntetéről szóló hírdetés így szól:

Az Aradi Villamosági részvénytársaságnak a házi berendezések létesítésére vonatkozó kizárólagossági joga 1907. január hó 31-ével megszűnik, ebből kifolyólag a következőkre hívjuk fel a közönség figyelmét:

1. A belső berendezéseket február 1-étől nemcsak a társulat, hanem bármely erre műszakilag képesített vállalkozó is létesítheti, azonban az utóbbi esetben a társulat joga és kötelessége a berendezéseket a mérnöki hivatal közbejöttével föl-lvizsgálni és az észlelt hiányok pótlását elrendelni. Amennyiben a berendezések meg nem felelőknek találhatók s a bekapcsolásokat a társulat megtagadná, a felek jogositva vannak a szerződés 55. § a 9-ik bekezdése értelmében a városi bizottság által való föl-lvizsgálást kérni, de csak az esetben, ha a szerződés 74. § a értelmében a magánfel előre kijelenti, hogy a határozatot magára nézve föl-tétlenül kötelezőnek fogja tekinteni s ha vesztes lesz, a költségeket viseli.

2. Az egyes, nem a vállalat által már eddig is létesített és február hó 1-től nem a vállalat által létesítendő berendezéseknek föl-lvizsgálata a mérnöki hivatalhoz intézendő beadvány alapján fog történni s e célból az egyes berendezéseknek 1:100 méretű, úgy a megrendelő, mint a berendezést létesítő vállalkozó által aláírt, részletes és méretezett, a felhasznált vezetékek anyagok és készülékek pontos leírását tartalmazó kimutatással ellátott tervet 8—3 példányban (melyek egyike a bekapcsolás előtt az Aradi Villamosági részvénytársaságnak hivatalból lesz átadandó) a beadványhoz csatolandók, mely tervek és leírások a szerződés 55. §-ának rendelkezése szerint létrejött kötelező szabályzat 1-ső pontjának 2-ik bekezdésében, valamint ugyanezen szabályzat 4—5. és 8-ik pontjában meghatározott későbbi ellenőrző föl-lvizsgálathoz is alapjául fognak szolgálni. A szabályzat a mérnöki hivatalban megtekinthető.

Arad, 1906. évi november hó 19.

A városi tanács.

Football a színházakkal.

Apponyi nem kér belőlük.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

A képviselőház a legutóbbi ülések egyikén elhatározta, hogy a Nemzeti Színház és a m. kir. Operát, valamint az összes színészeti ügyeket január elsején a belügyminiszteriumból átteszi a kultuszminiszterium hatáskörébe. Mindenki megörült ennek a határozatnak, hogy a színházakat végre áttennék oda, ahova valók és nem a csendőrséggel és utlevelekkel kezelnek egy miniszteriumban.

De az öröm, úgy látszik, korai volt. Apponyi Albert gróf kultuszminiszter ugyanis a következőket jelentette ki egy újságíró előtt:

— A képviselőház határozatához szavam nem lehet, meg kell előtte hajolnom. Intézkedés azonban az átvételre nézve nem történt. Egyelőre nem is intézkedhetem. A kultuszminiszteriumnak e pillanatban annyi a dolga és olyan fontos és nagyszabású feladatok ezek, hogy a színészet ügyét lehetetlen most beilleszteni a miniszterium hatáskörébe. Ennek megfelelőleg a képviselőháznak már egyik legközelebbi ülésén kérni fogom a Házat, hogy halassza el a színészet áthelyezésének ügyére vonatkozó határozata terminusát. Hogy mikor legyen ez a halasztás, hogy mikorra lehetne az átvétel végrehajtani, azt egyelőre nem tudom, még nem gondolkodtam felőle. Nem mondom, hogy a szezon végén történjék az áthelyezés, de január elsején ne legyen, mert akkor lehetetlen. Bkonyosra veszem, hogy a

képviselőház kérésébe hozza fog járulni. Ezek után biztosra vehetjük, hogy sem az Opera, sem a Nemzeti Színház, sem a vidéki színházok ügyei nem kerülnek oda, a hova tartoznak a közoktatásügyi minisztériumba.

Érdekes! Pedig *Andrássy* a multkor a képviselőházban boldog mosolytal járult hozzá, hogy elvegyék tőle a színházak dolgait, amelyek nem érdeklik, amelyekkel nem törődik és amelyekre főleges teherként érez tárcája ügykörében. Mindenképp azt hitte, hogy *Apponyi*, akinek annyi érzéke van a művészetek iránt, kapva kap az alkalmon és sietve veszi pártfogásába a színművészet Muzsáját.

És ime mi történt? Amikor *Andrássy* szabadulni akar a színházaktól, *Apponyi* is elutasítja a kullisszák és a longe balettszoknyák bírodalmát. Így folyik tehát a nagy football. *Andrássy* *Apponyi*nak utalványozza a színházakat, *Apponyi* pedig köszönettel visszaküldi az újví ajándékot. Es alighanem igazuk van azoknak, akik szerint nemrég a következő párbeszéd folyt le a kultuszminisztériumban:

Mihálovics Odön zeneakadémiai igazgató: Igazán nem értelek, kegyelmes uram. Mint képviselő, évtizedeken át követeltem, hogy az állami színházakat helyezze a kultuszminisztériumba és most, hogy kultuszminiszter lettél, tudni sem akarsz róla.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: Majd ha újra csak képviselő leszek, megint a kultuszminisztériumnak fogom követelni a színházakat. De amíg magam vagyok kultuszminiszter, addig — köszönöm, nem kérek belőle.

Kétegyházán oláhosítanak.

Egy tanítónő üldözése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

A békésmegyeri lapok egy idő óta sűrűn írják *Kétegyháza* község botrányos tanügyi viszonyairól. Egymásután kerülnek napfényre azok a régi bűnök, melyek a nemtörődömség terebélyessé nőtt fájának árnyékában meghúzták magukat s buján tenyésznek.

Különösen feltűnést keltett az a cikksorozat, amelyben *Simonka* György dr. megyebizottsági tag súlyos vádakkal lépett föl *Kétegyháza* község tanügyi faktorai és egyházi előjárói ellen. Nem kevesebbről volt e cikksorozatban szó, mint arról, hogy a kétegyházi iskolák tájékán a tanköteles gyermekek nem ismerik a magyar szót s hogy az egyházi előjárók mesterségesen eloláhosítani igyekeznek azt a kevés számú magyart is, akiket arra kárhoztatott sorsuk, hogy *Kétegyháza*n éljék keresztül napjainkat.

Mindezek a vádak nem voltak eléggé alaposak ahhoz, hogy az akkori királyi tanfelügyelő körutazást rendezzen a kétegyházi iskolák körül. Vagy ha el is látogatott néha *Kétegyháza*ra, az áldott közigazgatási bizottság elé mindig az a jelentés került, hogy — „a sípkaszorosban minden csöndes!...”

Saller Flóris királyi tanfelügyelő azonban mást tapasztalt most. Azt tapasztalta ugyanis, hogy a kétegyházi román iskolákban a magyar nyelvtanítás nemcsak könnyelműen, de bűnösen el van hanyagolva. Ami eredményt e téren tapasztalhatott, az is csak a félig-meddig agyonsanyargatott tanítónőnek növendékei között jelentkezik s éppen ezért *Saller* Flóris tanfelügyelő arra a következtetésre jutott, hogy *Nurgó* Helén tanítónőt a magyar nyelv tanítása körüli sikerrel miatt üldözik a kétegyházi előjárók.

Ez a körülmény is kellő alapul szolgál arra, hogy a kétegyházi görög-keleti egyház előjáróira kiterjesszék figyelmüket az illetékes hatóságok. Az ügy most jó kezekben van. *Saller* Flóris erőlye kellett ahhoz, hogy ezek a szomorú állapotok orvosoltassanak.

Wekerle a tanítókhöz.

Csak türelem, türelem!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 29

A hazai tanítószógy úgy látszik nem éri már be *Apponyi* Albert gróf közoktatásügyi miniszter ígéreteivel, hanem *Wekerle* Sándor miniszterelnök és pénzügyminiszterrel is szeretnének már hallani olyan kijelentéseket, amelyek a kormányt az ő jogos kívánságai teljesítésére köteleznék. Egy nagyobb küldöttség előtt ma aztán *Wekerle* olyan nyilatkozatot tett, hogy *Apponyi*nak törekvéseit, amelyek a tanítószógy helyzetének javítására vonatkoznak, a legmelegebben támogatja. Arról azonban, hogy mikor és minő fizetésrendezést kap a tanítószógy, a kormányelnök is mélyen hallgatott.

Wekerle nyilatkozatáról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A dunántúli ág. evangélikus tanítószógynek 25 tagú küldöttsége tisztelgett ma *Wekerle* Sándor miniszterelnöknél.

Mohácsy Lajos, a küldöttség vezetője, előadta a tanítók kérelmét és hangsúlyozta, hogy nemcsak az illető kerület, hanem Magyarország 35,000 tanítójának nevében szól. Nem az anarchizmus vagy szocializmus vészjósló szava, hanem az éretlen eszű csalódásaitól meggyőződött tanítószógy nevében jöttek ide a maguk és családjuk számára kenyeret kérni az eddigi alamizsna helyett.

Wekerle Sándor miniszterelnök átvette a küldöttség memorandumát és a következőképpen válaszolt:

— Fél esztendő kormányzati működésünk óta egyik elsőrendű feladatunkat képezte, hogy a közpályán működőknek és ezek között a tanítóknak is, anyagi helyzetén javítsunk. Az önök kezdeményezése későbbi keletű. Ismeretes önök előtt a kormánynak többször tett nyilatkozata, különösen t. barátom, a közoktatásügyi miniszter beszéde, hogy feladatává tette azt, miszerint nemcsak az állami, hanem a községi és felekezeti tanítók javadalmazását is korszerű színvonalra emelje és a művelt nyugati államokban elért eredményeket lehetőleg nálunk is meghonosítsa.

Ezenkívül legyenek meggyőződve, mi fölismerjük ennek a tételnek igazságát és a közelebbi jövőben megoldásra is fogjuk juttatni. Higyjék el, hogy nem kívánjuk, hogy különös tisztelettel, hódolattal jöjjenek ezt kérni, mert igazságokat akkor is el kell ismerni, ha azok nem kérelem alakjában jönnek. Mi teljesíteni is fogjuk az önök kívánságát. Nem ismerem a memorandum pontozatát, de megvalósítjuk azt az eszmét, hogy a korszerű kívánalmaknak megfelelőleg egészítsük ki a tanítók fizetését.

Mi teljesítjük az önök kívánalmait abban a tudatban és azzal a kikötéssel, hogy a magyar tanítószógy maradjon a nép igaz vezetője, teljesítse a hazafias és kulturális missziót továbbra is, legyen a nép vezetője hazafias és családi irányban s maradjon a nép körében annak igaz vezetője. Ezek lesznek a feltételek, amelyekhez a dotációt közt fogjuk. Mi nemcsak az anyagi érdekeket kívánjuk kielégíteni, hanem az er-

kölcsei érdekeket is. Ezt köztöm szívűkre. Legyenek meggyőződve, hogy a közoktatásügyi miniszter ily irányu törekvéseit magam részéről teljes erőmből támogatni fogom.

A küldöttség nagy meglepéssel és eljenzéssel vette tudomásul a választ és azután *Apponyi* Albert grófnál tisztelgett.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Pétek: Az asszony. színmű. (Béret A.)
Szombat: A milliárdos kisasszony. operett. (Béret B.)

Asszony.

(Színmű 4 felvonásban. Írta: Porzolt Kálmán. Bemutató előadása.)

Országos színházi szenzáció tárgyával ismerkedtünk meg ma este *Porzolt* Kálmán *Asszony* című színművének bemutató előadása alkalmával *Mennyiben* szolgál rá *Porzolt* színműve az országos szenzációra, ennek magyarázatát, most a darab megismerése után, nem a színmű problematikus kiválóságában, pszichológiai tökéletességében, hanem egyedül és kizárólag a briliáns ötletességgel megcsinált párbeszédében, szellemességtől csillogó operaszükben és ragyogó attiómákban találjuk.

Maga a cím teljesen ellentmond a darab szellemének. *Porzolt* nem az asszonyt rajzolta meg, az asszony legjellemzőbb lélektani sajátosságával, hanem kikapott a számtalan asszonyi vonások közül olyan apróságokat, melyekből mozaikszerűleg akarja az asszony lélektanát megrajzolni. Az *Asszony* tulajdonképpen a hivatásos udvarló teljes képét adja, azé az udvarlót, aki egy saját maga által statuált asszonyi lélektan alapján jogot formál minden nőre, mert ő szerinte a nőket nem kell meghódítani, meghódolnak azok maguk is, csak szerelemről kell velük beszélni és apró bánatalkból ügyesen ki kell hámozni azt, amelyre legkényelmesebb vigasztalást nyújtani.

Hazug attiómák melyekkel meglehet tévesztetni az olyan asszonyt, aki eredendően hajlik a megtévesztésre, de ilyen attiómákkal pályázni az „asszonyra”, aki nemcsak „élvezeti cikk”, hanem épp olyan, sőt még szövevényesebb pszichológiai összetételű, mint a férfi, az egyszerűen merészség, és ezen föltevés, illetőleg *Porzolt* által szabályként felállított tétel ellen bizonyára maguk az asszonyok kell, hogy tiltakozzanak első sorban.

Az *Asszony* meséje érdekes és mindvégig lekötö a figyelmet.

Petheő Loránt országgyűlési képviselő nagy közéleti elfoglaltsága mellett kevés időt szentelhet feleségének. *Petheőék* nem tartanak nyílt házat, így az asszony gyakran ismétlődő magányában végtelen unalmasnak találja a házasi életet. *Tabajdy* Andor képviselő, a híres nőcsábító, a virtuoz ügyességével lopja be magát az unatkozó asszony szívébe. *Hazug* szövevényekkel elhítteti az asszonyt, hogy egyenesen joga van szórakozást keresni férje elhanyagolása ellenében és szerelmet esküdzve ő maga ajánlkozik vigasztalóul.

Az asszony, aki alapjában véve szereti az urát, de semmiféle részt sem kér ennek közszerepléséből, hajlik a csábító szavára és mikor *Petheő*, félve a pietykától, kéri, hogy szüntesse be *Tabajdy* látogatásait, az asszony találkozik ígér *Tabajdy*nak legénylakásán.

Joán tényleg meglátogatja *Tabajdyt*. *Gyöngyössy* huszárkapitány, *Petheő* barátja és *Petheő* hugának, *Etelnek* udvarlója sejtve a *Tabajdy* és *Jolán* közt készülő viszonyt, követi *Jolánt* *Tabajdy* lakására. Itt heves szóváltás közben a két férfi megsérti egymást, mely

sértést később párbajjal akarnak elintézni. Gyöngyössy eltávozik, Jolán pedig a tapasztalt udvarló, Tabajdy bravuros csábítása folytán elbukik.

A Gyöngyössy és Tabajdy-közt keletkezett affér sletteti a kibontakozást. Petheő minden áron megakarja akadályozni a párbajt. Ő azt hiszi, hogy a szereelmes huszárkapitány Tabajdyban — aki, hogy Jolánról és magáról a férj gyanuját elterelje, Etel kezét is megkéri — riválist lát és ezért ragaszkodik a fegyveres elintézéshez. Miután Tabajdy kosarat kapott és Gyöngyössy Etel vőlegénye, Petheő szerint többé semmi ok sem fog fenn véres mérkőzésre.

Petheő még feleségét is segítségül veszi, hogy a párbajt megakadályozza. Gyöngyössy azonban, anélkül, hogy az okot megmondaná, ragaszkodik a párbajhoz. Ekkor ébrednek Petheőben felesége ellen a gyanu. Biztosat akar tudni s hogy azt elérje, cselhez folyamodik. Azon ürügy alatt, hogy kezét megvágta, feleségével irat Tabajdynak, hogy fontos ügyben szerepel vele beszélni. A borítékot is megcímzetteti az asszonynyal, s mikor így elkészült a levél, aláírás nélkül küldi el Tabajdynak. Az asszony megrémül férje cselfogására. Petheő cselfogása sikerülni fog, Tabajdy ismerve Jolán irását, aláírás nélkül is tudni fogja, ki küldte a levelet és el fog jönni. A várakozás kínos percél telnek el, Petheő a legnagyobb lelki szorongással várja a levél következményeit. Remegve óhajtja, hogy gyanuja alaptalannak bizonyuljon.

Tabajdy megjött. Következik a leszámolás. Petheő bizonyosságot szerezve a csábító bűnösségéről, azonnali leszámolást követel. Két pisztolyt vesz elő, egyiket Tabajdynak adja, a másikkal ő veszi célba Tabajdyt. Ekkor megjelenik az asszony, kétségbeesett tusakodás után elkapja Tabajdy revolverét és agyonlövli csábítóját.

— Megöltém a bűnömet, mondja diadalmas megkönnyebbüléssel.

Nem igaz, nem ölte meg a bűnét, csak a szeretőjét, akinek önként bukkott karjaiba. Rapszodikus befejezés, de hát rapszodikus Porzolt egész darabja.

Dicára a darab hipermodern pszichológiájának, az Asszony az újabb magyar drámairodalom legkiválóbb alkotása. Az alakok bravurosán vannak megkomponálva, beszédjük a legtökéletesebb, sziporkázó, ötletes, szinte káprázatos. A közönség a legpazarabb műélvezetek egyikét kapja Porzolt darabjában.

Az előadás illusztris, kiváló volt. K. Kápolnay Juliska a legtökéletesebb sarmmal, az asszony minden bájosságával, önérzetével, remegésével, tehetetlenségével, kétségbeesésével, reménykedésével, az asszonyi léleknek nagy skálájával kreálta hálás szerepét. Kiaknázta és megcsinálta. A közönség pedig őszinte elismeréssel jutalmazta azt a kifogástalan műélvezetet, melyet ma Kápolnay Juliska nyújtott.

A másik nagy és hálás szerep Marikády Miklósnak jutott. Az udvarló szellemes és elegáns szerepét kifogástalan eleganciával és szellemességgel interpretálta. Ötletesen poentírozott és Marikády előadásában az udvarló minden előnye lényegesen érvényesült. Körössy Juci, Etel naiv szerepét kedves bájjal játszotta. Kesztler Ede Petheő szerepében, mintha érezte volna, hogy passzivitásra van kárhoztatva. Allig van valami tennivalója és mikor szóhoz jut, artikuláltan kitöréseket kell produkálnia. Nem kellett olyan hatást, mint amilyent szívesen láttunk volna. Hunyadi a huszárkapitány szerepében, Dolly, mint Bakó Beni jók voltak.

A rendezésnél meg kell jegyeznünk, hogy Tabajdy lakásán, a Jolán által gyakran emleget-

tett eleganciából nem láttunk semmit. Ez a lakás egyszerűen szegényes volt, amin könnyen lehet segíteni.

Az Asszony még sok nagy sikert fog aratni az aradi színpadon. H. G.

* A hadsereg képes havi folyóirat novemberi füzeté a szokott diszes kiállításban, igen változatos, bő tartalommal és szebbnél szebb képekkel ma jelent meg. A füzetben Rácz Henrik népszerű modorban ismerteti az ideai hajóhadgyakorlatokat, Spaits Sándor honvédhuzár százados pedig, aki résztvett az orosz-japán háborúban, a perzsa hadseregben szerzett tapasztalatait írja le. Számos tanulságos cikk és katonai hír teszi érdekessé e hazafias célt szolgáló folyóiratot, melynek előfizetési ára negyedévre 2 korona.

Elpusztult egy város.

Levegőberöpült gyártelep.

Nyolcvan halott, kétszáz sebesült

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 29

A courriéresi katasztrófával borzalomban egyenrangú szerencsétlenség történt Dortmund-ban, a virágzó vesztfáliai gyárvárosban. Tegnap este egy robbanószereket gyártó gyár levegőbe repült és több száz munkást egyszerre megsemmisített a virágzó gyárvállalattal együtt. Segítésről vagy mentésről szó sem lehetett, mert az első robbanást újabb robbanások követték, melyek a szomszéd gyárakat is romba döntötték.

A rettentő katasztrófa részleteiről alábbi eredeti távirataink számolnak be:

Dortmund, november 29. A Witten és Annen közt lévő roburitgyár tegnap este levegőbe röpült. Este 8 és 9 óra között két nagy robbanás volt. Annen valósággal romokban fekszik. Az egész környéken Dortmundig az ablakok összezuzódtak. A halálraíjedt lakosság elmenekült. Háromszáz halottról és megsebesültről beszélnek, akik közül fél kettőkor három halottat és 80 súlyosan megsérültet szedtek ki a romok alól. Újabb robbanásoktól félnek. Csak nagy veszéllyel lehet megközelíteni a robbanás színhelyét.

Dortmund, nov. 29. Az anneni roburitgyárban történt robbanásról egy szemtanú a következőket jelenti: Este fél 8 órakor a gyárban tűz támadt. 8 órakor történt az első robbanás. Közvetlen azután megérkeztek a Krupp-féle gyár tűzoltói, akiknek azonban vissza kellett vonulniok, miután második robbanást vártak. Egy witteni rendőrtisztviselő visszazsoritotta a tömeget, utalván arra, hogy igyekezniök kell biztonságba jutni; közben megtörtént a második robbanás. A rendőri hivatalnokot a léggeröpített vasalkatrészek súlyosan megsebesítették, úgy, hogy el kellett szállítani. A Steinstrasse majdnem valamennyi háza elpusztult. A vasdarabok a városba repültek, ahol azonban nevezetesebb károkat nem okoztak. A közelben levő Knappmann-féle öntöde súlyosan megsérült. A torony alsó része egészen beomlott. A Krupp-féle gyárban is érezték az erős rázkódást. A tető egy része beomlott. A mentési munkálatok első sorban az eltemetettek felkutatására

irányultak. A szerencsétlenül jártak száma percről-percre növekszik. Egyesek a szerencsétlenül jártak számát ezerre tették. A katasztrófa színhelyéhez és környezetéhez nagyon nehezen lehet hozzáférni, miután minden percben újabb robbanás történhetik. A közeli városokból orvosi segítséget kértek. Annemben számos könnyen sebesült személyt látni.

Dortmund, november 29. A roburitgyár katasztrófájánál az eltakarítási munkákat csak messze távolból lehet végezni. Az újabb robbanások veszedelme miatt a tűz fészket a tűzoltóság sem közelítheti meg. A Dortmundi Anzeiger adatai szerint eddig 40 halottat és 200 sebesültet állapítottak meg. A sebesültek borzalmas állapotban vannak. Egyes testrészeket a robbanás ereje a szomszéd helységekig eldobott. Számos holttestnek hiányzik a feje. A súlyosan sebesültek egyrésze annyira odavan, hogy semmiesetre sem fogja a mai napot túlélni.

Dortmund, november 29. Orvosok és mentők érkeznek Annenbe. A katasztrófa színhelyét alig lehet megközelíteni, mert minduntalan fenyeget a veszedelem, hogy újabb robbanás történik. Annenből Dortmundba jövő menekültek beszélnek, hogy a pusztulás minden valóságosság szerint bűnös kezek műve. A gyár igazgatósága is azt állítja, hogy merénylet történt a telep ellen.

Eddig 50 holttestet találtak, 96 súlyosan sebesült haldoklik és a könnyen sebesültek száma meghaladja a százat.

A gyár műszaki igazgatója a tűz kitörése után nyomban megjelent és egész közel ment a fölhalmozott roburit épületehez. Holttestét darabokra szakgatva találták meg. Az igazgatóság néhány tagja is életveszélyesen megsebesült.

Szakértők mondják, hogy a robbanás nem történhetett volna meg, ha a veszedelmes anyagba bűnös kezek csóvát nem vetnek.

Annen városa teljesen elpusztult. A földönfutóvá lett nép Wittenbe és a távolabb eső községekbe menekült. Nincs család, amely nem gyászolna.

Dortmund, november 29. A witteni tűzoltóság emberfeletti erővel dolgozik a sebesültek mentésén. Több tűzoltó is odaveszett a robbanáskor. A halottak száma aligha több 70—80 nál. A városban temérdek gyerek kószál, akik a katasztrófa óta apátlan-anyátlan árvák. A robbanás színhelyét egy kilométernyi területen katonákkal bekerítették.

Berlin, november 29. A dortmundi tűz tegnap este a keverő-helyiségben támadt és áterjedt a szomszédos helyiségre, ahol az első robbanás történt. Egy Seiler nevű fűtőt az óriási légnomás oly erővel szoritotta az átellenes falnak, hogy a fűtő azonnal meghalt. Frank igazgató, aki az egyik kazán robbanásának pillanatában hagyta el a helyiséget, a fején súlyosan megsebesült. Kuns dr. vegyész épen akkor lépett ki a laboratóriumból, amikor a robbanás történt. Életét vesztette.

MULATSÁGOK.

(=) Táncmulatság Világoson. A világosi állami iskolák tantestülete december 1-én a „Mátyás Király” szállodában, a világosi szegény iskolás gyermekek téli konyhája javára, zártkörű táncmulatságot rendez. Belépő-díj: családjegy 4 korona, személyjegy 2 korona.

Lujza hercegnő adósságai.

Lipót király akciója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

A regényes szerelmének áldozatul esett Lujza belga hercegnő ismét szerepel. Ezuttal nagyon prózai vonatkozásban emlegetik nevét a belga lapok — nagy pénzzavarban van. A szegény hercegnő anyagi bajokkal küzd, mint annyi közönséges földi halandó.

A belga udvari körök ugyan erősen cáfolgatják a kiszivárgott híreket, de a legnagyobb lapok egyike, az *Etoile Belge*, minden cáfolattal szemben fentartja értesüléseit. Az említett lap szerint a hercegnő pénzzavara főleg abból származik, hogy mindazok, akik annak idején segítségére voltak a szanatóriumból való szökésében, állandóan zsarolják. Rengeteg pénzt szilpolyoznak tőle s a hercegnő, hogy díszkréciójukat biztosítsa, minden követelésüket teljesíti.

Lipót király tudomást szerzett ezekről a bajokról és feltétlenül véget akar vetni ennek az állapotnak. Egyik bizalmas udvari embere révén azt az ajánlatot tette leányának, hogy Páris közelében kastélyt bérel számára, azt saját költségén rangjához méltóan berendeztetés és gondoskodik minden szükségletéről. Ezt azonban több feltételhez kötötte a király. Elsősorban is kikötötte, hogy a hercegnő gondoskodik más környezetről, mely királyi méltóságának jobban megfelel és véglegesen távolítsa el zsarolóit.

A hercegnőt atyjának gondoskodása mélyen meghatotta és bár a feltételeket nem fogadta még el, vissza sem utasított, mint ezt bizonyos körök állítják. A kérdés az, vajjon a hercegnő környezete meg fogja-e engedni a hercegnőnek, hogy elfogadja a király ajánlatát, mely az ő érdekeikkel annyira ellenkezik?

A belga udvarnál remélik, hogy igen, mert a hercegnő pénzzavara egyre nő és rövid időn belül teljesen tarthatatlan lesz anyagi helyzete. Lipót király arra való tekintettel, hogy leányát állandóan zsarolják, el van tőkélve arra, hogy semmiféle adósságot nem fizet a hercegnőért, amíg szilpolyozói környékezik.

Az aradi ügyészség bűnpöre.

Rágalmazó a törvényszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

Az aradi törvényszék érdekes bűnügyet tárgyalt ma, amelyben az aradi királyi ügyészség volt a panaszos. Az érdekes bűnügy tárgya egy rágalmazó feljelentés volt, amelyet Valkucz György volt gurahorci cementgyári munkás tett az igazságügyminiszternél, az aradi és a nagyvárad kir. ügyészség ellen.

Valkucz György a múlt évben bűnügyi feljelentést adott be az aradi ügyészségnél a gurahorci cementgyár vezetői Bleyer Ármán és Brettmayer Félix ellen magánlakásért és betörés miatt. A feljelentés szerint Bleyer és Brettmayer a múlt év június 16-án behatoltak lakásába s onnan 208 korona készpénzt vittek el.

Az aradi ügyészség a feljelentés folytán elrendelte a vizsgálatot, melynek foganatosítása után kiderült, hogy Valkucz feljelentése nem egyéb rosszakaratu koholmány. Az ügyészség tehát megszüntető határozatot hozott az ügyben. Valkucz György a határozatot megfélebbezte a nagyvárad kir. ügyészséghez, de eredménytelenül, mert a főügyészség hozzájárult az aradi ügyészség határozatához.

Valkucz György, aki sehogyse tudott beünyugodni a határozatokba, erre az igazságügyminiszternél feljelentést adott be az aradi kir. ügyészség és a nagyvárad kir. főügyészség ellen, részrehajlással vádolva meg őket. Az igazságügyminiszter elrendelte az ügy megvizsgálását és ekkor is csak az derült ki, hogy mind a két ügyészség szabályszerűen járt el.

Mint hogy Valkucz György feljelentésében hatóság elleni rágalnazást követett el, az igazságügyminiszter egyben felhatalmazta mindkét ügyészséget, hogy indítsák meg Valkucz ellen a rágalmazási pert.

A mai főtárgyaláson, amely Köller János bíró elnöksége alatt folyt le, az aradi kir. ügyészséget Kevács József, a nagyvárad kir. főügyészséget pedig Gáthy Béla kir. alügyészek képviselték. A vádlottat Ludig István dr. ügyvéd védte.

A vád és a védbeszédek után a bíróság Valkucz Györgyöt bűnösnek mondta ki a hatóságok megrágalmazásában és ezért egy heti fogságra ítélte. Valkucz az ítélet ellen felebbezett.

Színház a vásáron.

Hatvanezer korona először!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

Egy „elsőrangú kulturintézmény” felett kibontotta szárnyait az üzleti spekuláció szelleme. Amit mi évek hosszú sora óta hangoztattunk hogy t. i. a színházakat nem mint közpénzen fenntartandó kulturintézményeket kell kezelni, hanem mint jövedelmes üzleti vállalatokat, azt most újból bebizonyította a szegedi színház esete.

Makó Lajos, a szegedi színház igazgatója áruba bocsátotta a szegedi színházi vállalatot, amelyet a város hat esztendőre lekötött neki. Ugy mondják, hogy Makó Lajos, ez a zseniális színházi vállalkozó, a fővárosban akar valami újszerű, nagyszabású vállalatba kezdeni. Ezért akarja a szegedi szerződését jó áron más vállalkozóra átruházni.

Megfelel-e a valóságnak ez a hír, nem tudjuk, nem keressük. Mi csak azzal a pusztán tényekkel foglalkozunk, hogy Makó csakugyan tárgyal a vállalat jó pénzért való átruházása irányában, vagyis hogy az „elsőrendű kulturintézmény” városi és állami szubvenciótól együtt — dobra került.

Palágyi Lajos, a szegedi színház drámai művésze akarja megvenni az igazgatóságot Makótól 60 000 koronáért. Elhíhet mindenki, hogy a Makó féle díszletek és könyvtár ily rengeteg pénzt meg nem érnek. Azokat Makó különben is aligha bocsáthatja áruba, mert berendezését a szerződéskötéskor a városnak ígérte. A színházgatóval kötött szerződés még négy esztendőig tart. Ha már most az új vállalkozó ezt a négy évet ily tetemes vételárra becsüli, világos, hogy a szegedi színház évi bérlete is megérne jó néhány ezer koronát, szubvenció nélkül is.

Azt beszéljük, hogy Makó azért távozik Szegedről, mert a színházi bizottság gyámkodása minden szabadabb mozgást meggátol. Ezt a copfos intézményt régen el kellett volna törölni.

Nem tudjuk, — írja a Szegedi Ujság — hogy a színházválság dolgába a kulturhatóság bele fog-e avatkozni, vagy sem? Ugy látszik azonban, hogy az elhatározás ideje a városra nézve elérkezett. A színházat senkinek másnak átruházni vagy bérbeadni joga nincs, mint a városnak. Mindentéle tárgyalás, megállapodás, amely nem a várossal jön létre, a törvényha-

tóság színe előtt semmis és érvényesíthetetlen. A város azonban ne várja, míg az igazgató mond bucsút. Bontsa föl gyorsan a szerződést, aztán adja ő bérbe a színházat. Még pedig nyilvános árlejtés útján.

A színházi bizottság persze ez esetben önmagában véve elveszíti hatáskörét és létezését. A színvonal lezárításától nem lehet tartani. Majd megőrzi azt a közönség és a sajtó. És legelőképpen: a bérlő üzleti érdeke.

Ismét a létszámemelés.

Egy leleplezett terv.

Cáfolják a hirt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 29.

Nemcsak a beavatottak, hanem az egész ország tudja, — Wekerle miniszterelnök több ízben ki is jelentette — hogy a katonai létszámot fölemelik. Ismeretlenek még csupán a részletek, amelyekre nézve ma „Az Ujság” érdekes adatokat közöl. A lap közleményét ma már megcáfolták ugyan, de ez természetesen még nem bizonyítja azt, hogy a leleplezés szerű cikk adatai valótlanak.

A „nemzetiszinü létszámemelés.”

Mai számában *Az Ujság* — és ezzel egyidejűleg a bécsi *Neue Freie Presse* is — „Nemzetiszinü létszámemelés — Polónyi furfangja” címen a következő cikket közli:

A létszámemelés dolgában beavatottnak látszó forrásból érdekes hírt kaptunk. A hír minden részletének valódiságát ellenőrizni nincs módunkban, de az egész értesülés oly érdekes, hogy nem akarjuk elvonni a nyilvánosság elől. Az értesülés a következő:

A hadvezetőség ragaszkodik ahhoz, hogy a közös hadsereg újonc étszáma felemeltesse. Mint hogy az osztrák törvényhozás a magyar parlament határozatától teszi függővé a maga hozzájárulását, a katonai létszám felemelése egyedül Magyarország magatartásán fordul meg.

Amikor a közös hadügyminiszterium és külügyminiszterium vezetésében változás történt, Zichy Aladár gróf, ő felsége személye körüli miniszter Bécsben tartózkodott. A király ekkor külön kihallgatáson fogadta és kijelentette neki, hogy a közös hadsereg létszámának huszonnégy ezreddel való szaporítása elkerülhetlen szükségé lett és a magyar kormánynak módot kell találni rá, hogy ezt a szükségletet megszavaztassa.

Zichy Aladár gróf hazajött a király üzenetével és a követelést azzal is megokolta a nyomban összeült minisztertanács előtt, hogy Schrenthal báró, az új külügyminiszter a hármasszövetség érdekét lája kockán forogni, ha a hadsereg nem juthatna a kívánt gyarapodáshoz.

A kormány úgy határozott, hogy nem képes vállalni a követelést, bár annak keresztülvitelére Bécsben máskéül adtak volna. Akkoriban a kormányhoz közel álló körökben beszélték is, hogy a Wekerle-kabinet lemond. Az újonc étszám felemelésének a dolga majd nem végzetesen nehezedett a kormányra, a mikor Polónyi Géza a minisztertanácsban azt indítványozta, hogy egyelőre ne adjanak végleges választ és míg valami segítségükre nem jön, helyezkedjenek a „fortwarstein” álláspontjára.

Polónyi Géza bizatta minisztertanácsait, hogy

talál kibuvót. És a benne bízők nem oszlatkoztak. Az igazságügyminiszter megtalálta a módot, hogyan lehet Magyarországon a közös hadsereg számára *ujonclétszámot szaporítani — függetlenségi többséggel.*

A napokban, a minisztertanácson, a következő előterjesztést tette:

1907. június nyolcadikán lesz negyven éve, hogy I. Ferenc Józsefet magyar királyiá koronázták. Ezzel az alkalommal rendezessék Budapesten nagyszabású attrakciókban bővelkedő ünnepség, amelyre meghívják az európai udvarokat. A király jelenjék meg a parlament kupolacsarnokában, fogadja itt a képviselők és főrendek hódolatát és a jubiláris trónbeszédben tegyen *nemzeti engedményeket.* Még pedig: *négy új gyalogezred létesítsessék, amelyeket Mátyás király, Hunyadi János, Nagy Lajos és Kálmán király nevére kereszteljenek el. Ezek az ezredek magyar zászlókat is kapnak.*

Két új huszárezred létesítsessék a közös hadsereg keretében és ezek a Rákóczi, illetőleg a Thököly nevet kapják. Ennél a két huszárezrednél a *kommandó magyar legyen.*

A minisztertanácson örültek a kabinet tagjai, hogy végre megtalálták a módját az ujonclétszám felemelésének. Egyedül Kossuth Ferenc jelentette ki, hogy bár nem fog akadályokat gördíteni a dolog elé, de a nevére való tekintettel, akkor ki fog lépni a kabinetből — megrongált egészségére hivatkozva.

Azonban Josipovich Géza, horvát miniszter kijelentette, hogy a horvátoknak is kell valami — nemzeti engedmény.

— Csínálunk egy Jurisich-ezredet — kiáltott fel Polónyi és a dolog el volt intézve.

A minisztertanács ezt az előterjesztést nyomban megszövegezte, természetesen német nyelven és egy példányát a király, a másikat Schönauich közös hadügyminiszter, a harmadikat pedig Hötendorff Conrad, új vezérkari főnök elé terjesztették.

A generáliszimusz rögtön megadta a beleegyezését, melynek ellenében

tízennyolc gyalog-, két huszár- és négy tüzérezredet kap a nyáron a magyar parlamenttől.

Ennek a kedvező válasznak a hatása alatt hangsúlyozhatta Wekerle Sándor minisztereink, hogy a béke megkötésekor nem történt semmiféle katonai ígéret, de viszont az ujonclétszám felemelésének a szükségét fenforogni látja.

Cáfolatok.

* Egy koalíció estillap

a következő kommentárt fűzi e hírhez: A mi nézetünk szerint nem lehetetlen, hogy valami „Moriamur“-féle teatralis jelenet és vörös-fehér-zöld görög tűz mellett fogják megcsinálni a létszámemelést. Az ezredeknek magyar keresztneveit nem tartjuk lehetetlennek, de már abban kételkedünk, hogy a jó bécsiék csak *egyetlen közös huszárt engednének magyarul vezényelni.* Ha az egész hír nem tévedés, a magyar zászló és a magyar kommandó még a legkisebb adagban is bizonyára csak rege. A létszámemelést holmi kilences bizottság pontozatainak egy tizede ellen, vagyis nemzeti ellenérték nélkül fogjuk megcsinálni, vagy el fog menni a kormány. De a kormány elmenetelében nemzeti okokból is kételkedünk, csak egyben hiszünk rendíthetetlenül — a létszámemelésben.

Kossuth Ferenc

kereskedelmi miniszter kijelentette tudósítónk előtt, hogy „Az Ujság“ *híréből egy szó sem igaz.* A minisztertanácsból különben senki sem kaphat híreket és ha kap-

hatna is, akkor semilyet, mert a minisztertanács még a létszámemelés kérdésével komolyan nem foglalkozott és a kérdés egyáltalában *nem aktuális.*

Bolgár Ferenc

honvédelmi államtitkár egy újságíró előtt kerekén kijelentette:

— *Minderről nem hallottam és nem tudok semmit.*

Polónyi Géza

igazságügyminiszter ma nem jelent meg a Házban. Reggel 9 órától fogva a miniszteriumban szakadatlan el volt foglalva referádák meghallgatásával, úgy, hogy az újságírók ott sem beszélhettek vele. Függetlenségi politikusok véleménye szerint az egész hír onnan eredt, hogy Polónyi valahol magántársaságban beszélhetett arról, hogy neki volna valami terve és ez kikészítve és kiszinezve került az idézett újság tudomására.

A félhivatalos Magyar Távirati Iroda

végre meghozta este az „erélyes“ cáfolatot, amely a csillagokat is letagadja az égről. Mindenki el volt készülve, hogy a cáfoló-gép így fog beszélni:

„Egy reggeli lap mai számában megjelent „Nemzetiszinü létszámemelés“ című közlemény, mint a M. T. I. értesül, elejétől végig merő koholmány, melynek egyetlen egy állítása sem igaz. A létszámemelés kérdésével a minisztertanács egyáltalán még sohasem foglalkozott.“

Vashid a küszöbön!

Strassnoff Ignác Aradon!

(Közigazgatási regény.)

Arad, november 29.

Saki ur, aki a borzalmas aradi Strassnoff-esse tet leleplezte, ismételtlen hanyagul végigdől a kezeveten és közsvényes ballábát idegesen végigjártatva a szobán, így folytatta szenzációs elbeszélését:

A városházáról egyenesen Avarfi Ferenchez hajtatott Strassnoff, azaz Purgó Mór miniszteri tanácsos. Miután a libériás inas bevezette a szalonba, csakhamar megjelent a házigazda is, aki e szavakkal szolgáltatta meg vendégét:

— Noha, kérem szépen, nem vagyok virillista, s így közvetlenül nem folyhatok be a városi közigazgatás menetébe, mégis kérem szépen, tekintélyem sulya abba a kellemes helyzetbe juttat, hogy kérem szépen, méltóságodat alaposan segíthetem munkájában. Mert kérem szépen, amint méltóztatik tudni, Magyarországot Haas és Deutschról nevezték el, míg Aradnak, kérem szépen röviden e nevet lehetne adni: Avarfi Ferenc és Imre, kérem szépen.

Avarfi ezután kifogástalan szerénységgel tüzet gyújtott ősi családfája darabjaiból, mialatt a miniszteri tanácsos szórakozottan babrált az asztalon fekvő könyvekkel. Végül egy díszes selyemkötésű könyv került a kezébe. A könyv tetején aranybetűkkel al ott a cím: *Vesztaszüzek.* A miniszteri tanácsos erre barátságosan a hasára ütött Avarfinak és így szólt:

— Hát szeretjük a pikánsat, ugye, kis öreg!

Avarfi elpirult. Még sohasem történt meg vele, hogy egy miniszteri tanácsos a hasára ütött volna. Miközben egy fél hektoliternyi bátorságot mérített e barátságos közeledésből, így szólt:

— Inkább virillista akarok lenni!

— Meglesz, öregem, meglesz. Csakhogy az ilyesmi pénzt kóstál. Miután azonban én nem hagyom magam megvesztegetni, legjobb lesz, ha észrevétlenül a zsebembe dug néhány ezrest.

Avarfi néhány könnyet hullatva bedugta az illetékes pénzeket a miniszteri tanácsos zsebébe, aki e mérenyletet egyáltalában nem vette észre, mert időközben folyton arra gondolt, hogy a rinoceros az orrán viseli a szarvát. E gondolatba annyira elmerült, hogy egyszerre fuldokolni kezdett, s ha Avarfi gyorsan ki nem húzza gondolataiból, még megfulladt volna.

Strassnoff a látogatás befejeztével színházba ment. Tudára adta Szendreynek, hogy a vidéki színészet felségeiyezése az ő hatáskörébe tartozik. És tényleg, miután végignézte a darab két felvonását, Szendreynek ajándékozta a harmadik felvonást és illyképen segítve az igazgatót, átvonult a Városi kávéházba.

Steinhardt Mór, aki épen a kávéházban tilt, alig pillantotta meg a miniszteri tanácsost, így kiáltott fel:

— Weitzer örökös legyek, ha ez az ember miniszteri tanácsos! Tulságosan felekezeti jellegű hozzá az arca! Ez az ember biztosan Strassnoff lesz!

Ezzel a telefonhoz ment és értesítette gyanyjáról a rendőrséget, ahonnan Zubor Andor fogalmazó és Hecht Adolf dr. vonultak ki az eset színhelyére. Zubor Andor, alighogy megpillantotta Strassnoffot, ravasz fordulattal a nyakába borult:

— Szervusz, Purgó bátyám! Ugye, nem emlékszel rám!

— Dehogyan nem, dehogyan nem! — szabadkozott Strassnoff, aki azt hitte, hogy véletlenül tényleg van egy Purgó nevű miniszteri tanácsos, akinek valami ismerőse a nyakába borult fiatalember.

— Hogy van Leokadia néni? — érdeklődött tovább Zubor. És Eulália kisasszony? És Lehel?

— Köszönöm kérdésedet, jól. Csak Leokadiának fáj a térde. Tudniillik, mióta ángya lett Lehelnek, annyiszor emlegetik a térdét, hogy az csuda. Az emlegetés pedig, amint tudhatod, csuklást von maga után. Képzeld, hányszor csuklik ki napjában a szegény asszony térde!

Zubor Andor ezek után, mikor Strassnoff a kitalált személyekről, mint előkről beszélt, tisztában volt. Ez nem is csudálható, mert ő naponta kétszer vált fehérműt. Udvariasan meghajolt Strassnoff előtt és így szólt:

— Megbocsájt, kedves Strassnoff ur, de végtelen sajnálatomra abban a kellemetlen helyzetben vagyok, hogy kénytelenül bár, de a törvény nevében letartóztatom önt.

Strassnoff látva, hogy leleplezték, levetette inkognitóját és kabátját, hogy védje magát. Ebben a pillanatban lépett a kávéházba Deutsch Izso dr., aki után két hordár hozta a Lamm-ügy összes aktáit. E látványra Strassnoff lehányatott a székre és így rebegett:

— Nem védekezem . . . Majd megvéd ő . . .

Saki ur így fejezte be elbeszélését:

— Amint önök tudják, tisztelt Uraim, e jelenet látára egy szem sem maradt szárazon. Valamennyien, akik ott voltunk, meghatottságtól remegő lábakon távoztunk. És annak, tisztelt Uraim, hogy Aradon nincs vashid, nem más az oka, mint Zubor Andor. Mert ha ő le nem tartóztatja Strassnoffot, azóta már meg lenne a vashid a Virágh Lajos aszfaltjából . . .

—zab.

TANÜGY.

(—) Az iskolaszék ülése. Aradváros iskolaszéke *Institutor*s Kálmán polgármester elnökléte alatt ülést tartott, amelyen több jelentéktelen ügyet tárgyaltak. Az ülés megnyitása után Maresch Gyula, az iskolaszék új tagja letette az esküt. Ezután az iskolaszék több tandíjfelengedési kérelmet tárgyalt, amelyeknek részben helyt is adott. Az aradi görög keleti román egyháznak a Ségá külvárosi községi iskolába járó tanulók hitoktatása ügyében beadott kér-

vényét az iskolaszék a törvényhatósághoz teszi át. Ugyisint a törvényhatóság elé utasították a Hasszinger-utcai iskolában felállítandó párhuzamos osztályok ügyét is. Kovács Vincéné tanítónőt január 1-ig szabadságot kaptak és tudomásul vették, hogy szabadságidejére a saját költségén állít helyettesítést.

Strassnoff a vizsgálóbíró előtt.

A Nemzeti Kaszinóba akar jutni.

Horvát bíróság illetékes.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 29.

Strassnoff Ignác, a nagystilű szélhámos, tegnap délután óta az ügyészség fogházának lakója és ma délelőtt, bárha egyelőre csak röviden, már a vizsgálóbíró is kihallgatta. Kora reggel vezettette maga elé Nedeczky bíró és felhívta, mondja el néhány szóban a zágrábi kirándulása történetét. Minden tagadás nélkül ismételte Strassnoff, hogy a horvát fővárosba mint *Aehrenthal* báró külügyminiszternek a küldötte állított be s főképe a Starcsevics-párt embereivel, azután papokkal érintkezett.

Ügyvédjének, Vaisz Sándor dr. híres kriminalistának ma panaszkodott a silány rabkoszt miatt, egy rendőrfogalmazóval folytatott beszélgetés során pedig kijelentette, hogy az az ambíciója, hogy nagy emberekkel együtt emlegessék. Különböztetve megígérte, hogy rögtön javulás útjára fog térni, amint elérte élete legfőbb célját, ami abban csucsosodik ki, hogy bejusson a Nemzeti Kaszinóba és letörje — Szemere Miklóst.

A Strassnoff körül felmerült vitás bírói illetékességet úgy fogják eldönteni, hogy Strassnoffot kiadják a zágrábi törvényszéknek, amely sokkal szigorubb büntetést mér majd rá, mint a minőt a budapesti kiszabott volna.

Mai távirataink a következőket jelentik:

(A mai kihallgatás.)

Nedeczky dr. vizsgálóbíró ma délelőtt kihallgatta Strassnoff Ignácot. A szélhámos tollba mondta zágrábi kirándulásának részleteit, a vizsgálóbíró előtt is erősítette ártatlanságát és szabadlábra helyezését kérte.

— *Hecc volt az egész* — tette végül hozzá vallomásához.

— Felvett ön — kérdezte a vizsgálóbíró — *Baron kanonoktól s még egy másik paptól bizonyos summát is?*

— Igen, az egyik 1800, a másik 800 koronával segített ki „pillanatnyi pénzzavaromból.” De vannak egyéb esetek is.

A bíró leintette a szinte dicsekedve beszélő szélhámost, mivelhogy a panaszok, melyeket állítólag már megtettek Zágrábban, ezideig ismeretlenek előtte. Strassnoff megszólalt:

— De csak nem visznek majd Zágrábba?

— Bizony, könnyen meglehet . . .

— Csak nem akarnak azok az urak — felelte mosolyogva — velem újra találkozni. Ugy gondolom, eléggé „megelveztek” 8 hét alatt.

És huncogva kezdte ismét emlegetni, hogy elég politikai tanácskozást folytattak vele *Postlovics* érsek, *Frank* dr. Starcsevics-párti vezér, sőt *Pejacsevich* bán is. Mivel a bíró nem akart a részletekbe belemenni, befejezte a kihallgatást és közölte Strassnoffal, hogy az iratokat azonnal átküldi a királyi ügyészséghez, mely a kimondott előzetes letartóztatás kérdésében indítványt fog tenni.

Az akták mellett, melyek Strassnoffnak tiltott visszatéréséről s az emiatt ráért kéthavi elzárásról szólnak, eddig csak egy távirat van. Zágrábból jött és azt kéri benne, hogy a furfangos csalót ne bocsássák szabadon. E telegram alapján azonban a bíróság semmiféle intézkedést nem tehet. Bevárják hát előbb az értesítést arról, tettek-e már és minő feljelentéseket Strassnoff ellen Zágrábban?

A vizsgálóbíró még nem hozta meg végzését.

(Panasz a rabkosztra.)

Vaisz Sándor dr., Strassnoff védője ma délelőtt meglátogatta védencét és hosszan tanácskozott vele. A szélhámos többek között a következőket mondta védőjének:

— Kedves ügyvéd ur, egyelőre a legfőbb vágyam, hogy Budapesten ítélkezzenek felettem. Járjon utána, hogy mi lesz az én 1114 koronámmal. A pénz, amely most az ügyészségnél van, az én tulajdonom s mégsem járja, hogy nekem pénzem van és száraz kegyelmet kelljen vacsorálnom. Menjen föl az ügyészséghez és kérjen élelmezési költségemre 114 koronát.

A védő megígérte, hogy lépéseket tesz a kérés teljesítése végett.

(A mágnáskaszinóba akar jutni.)

Amikor Sándor László rendőrfogalmazó szemrehányást tett Strassnoffnak, hogy miért nem akar megjavulni, a szédelő így válaszolt:

— Nekem mérhetetlen becsvágyam van. Mindig az a céom, hogy a világ legnagyobb emberei között emlegessenek. Mint hivatalnok nem volt erre alkalmam. Voltam színházi titkár és vezettem az őcsém színtársulatát. Persze, hogy ebben a minőségben sem érvényesülhettem. Ekkor határoztam el magam arra, hogy erre a megvetett, a törvény által oly könnyörtelenül üldözött pályára lépek. Amint látja, mint szélhámosnak csakugyan volt már egy-két figyelemreméltó sikerem.

— Hát csakugyan nem akar megjavulni? — kérdezte a rendőrfogalmazó.

— Dehogyan nem, felelte Strassnoff. De előbb teljesítem legnagyobb ambíciómat: be akarok jutni a mágnáskaszinóba. Odavaló vagyok, mert a szélhámosok között fejedelmi rangom van. Akkor azután nem nyugszom addig, amíg Szemere Miklóst teljesen le nem töröm.

— No kedves Strassnoff, ez azután igazán nem fog sikerülni, jegyezte meg a fogalmazó.

— Sajnálom, hogy nem becsüli annyira a tehetségemet, de majd meglátja! Mindenesetre sajnálom, nagyon sajnálom, hogy most elcsiptek és nem egy rózsás tervemet zavarta meg. Annyi bizonyos, hogy én csak egy ember előtt hajlok meg: Sándor rendőrtanácsos előtt, aki el tudott csipni. Hallom, hogy avanzsált. Mondhatom, hogy megérdemelte . . .

(Strassnoffot Zágrábba viszik.)

Már is sok szó esett arról, hogy a budapesti avagy a horvát bíróság fog-e a kétségkívül meginduló bűnpörben ítélkezni? A kérdés azonban nem is vitás. Bizonyos, hogy Zágráb illetékes a pör elbírálására és még csak kiadástási eljárásra sincsen szükség. Ha az értesítés megérkezik a bűnvádi eljárás folyamatba tételéről, Strassnoffot egyszerűen átkísérik Zágrábba, mert az illetékességet ez esetben egyszerűen az elkövetés helye állapítja meg. A horvát terület tudniillik éppen úgy Magyarország, mint ahogy az, aki Zágrábban lakik: magyar honos. Horvát honosság pedig egyáltalán nem létezik. Ez teszi világossá, hogy Strassnoff esetében semmiféle kiadatási eljárásnak, illetve diplomáciai közbelépésnek helye nincs.

Zágráb-ból sürgönyzik: Jól értesült forrásból jelentik, hogy az a hír, amely szerint Strassnoff szélhámos ügyét a bíróság nem Horvátországban, hanem Magyarországon fogja tárgyalni, még pedig azért, mert Horvátországban még az osztrák büntetőjogot alkalmazzák s ennek következtében külföldnek tekintendő, valótlán. A horvát büntetőtörvénykönyv szerint a Strassnoff által elkövetett szélhámosságok hivatalból üldözendők és az itteni bíróság által ítélendők meg; egyebekben pedig Magyarország és Horvátország között megegyezés áll fenn, amely szerint a bíróságok kölcsönösen támogatják egymást, hogy az előzetes kiadatás kérése szükségtelen. Teljesen helytelen tehát az az állítás, hogy Horvátország jogilag külföldnek tekintendő. Strassnoff ügyében horvátországi bíróság fog ítélkezni.

Politikai krónika.

Bizalom Andrásynak. — Rakovszky Jekelfalussy ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 29.

A kormány tagjai — mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi — ma délben a képviselőház miniszterelnöki szobájában miniszteri tanácskozást tartottak, amelyen többek között néhány újabb nagyfontosságú javaslatról volt szó.

Az alkotmány-pártnak ma esti Nagy Ferenc elnöklete alatt tartott értekezletén Návay Lajos, a Ház alelnöke hosszabb lendületes beszédben megemlékezett Andrassy Gyula gróf belügyminiszternek, a párt vezérének a nemzetiségi kérdésben mondott nagyszabású beszédéről és indítványozta, hogy a párt fejezze ki föltétlenül bizalmát és ragaszkodását a pártvezér iránt.

Az értekezlet egyhangulag elfogadta az indítványt, valamint Wlassics Gyulaét is, mely szerint a párt festesse meg idősb Andrassy Gyula gróf arcoképét a pártkör számára.

A néppárt ma este értekezletet tartott, amelyen a honvédelmi tárca költségvetését tárgyalták. Rakovszky István és Szmracsányi György élesen megtámadták Jekelfalussy Lajos honvédelmi minisztert és szóba hozták, hogy a honvédség volt az, amely Fabritius ezredes vezetésével február 19-én behatolt a képviselőházba és feloszlatta az országgyűlést.

Az értekezleten jelen volt Jekelfalussy mentegette Fabritius és a honvédséget, de Rakovszky és Szmracsányi föntartották maguknak a jogot, hogy az ügyet a képviselőházban szóvátegyék.

A függetlenségi és 48-as párt a péntekre hirdetett értekezletet, melyen a párt belügyei kerültek volna megbeszélésre, szombat délután öt órára halasztotta.

Lenthe Gusztávot felmentették.

Egy ügyvéd elévült sikkasztása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 29

Egy sokat hányatott, szerencsétlen sorsu aradi ügyvéd bűnügyével foglalkozott ma a legfelsőbb bíróság. Fővárosi tudósítónk a kuria előtt lefolyt tárgyalásról a következőket sűrűgönyzi:

Néhal Sándor József dévai kir. közjegyzőnek 1898-ban Lenthe Gusztáv, jelenlegi aradi ügyvéd volt a helyettese, aki ilyen minőségben átvette Thoma Zsuzsánának 200 koronás örökségét, hogy azt az árvaszéknél helyezze el. Lenthe azonban a pénzt nem szolgáltatta át rendelkezési helyére, hanem 1898. évi augusztus havában kilépve a közjegyzőtől s elszámolva bevételével, erről a 200 koronáról említést sem tett. Időközben a nagykorúvá vált Thoma Zsuzsánna kérte pénzt az árvaszéknél, azonban annak nyoma sem volt sem a közjegyzőnél, sem más hivatalnál.

Az árvaszék feljelentésére 1901. december 28-án megindult az eljárás Lenthe Gusztáv ügyvéd ellen, aki feledékenységnek minősítette közjegyző-helyettes korában elkövetett eljárását.

A dévai kir. törvényszék azonban nem fogadta el ezt a méntseget s a vádlott ügyvédet hivatalos sikkasztás vétsége miatt, a 92. §. alkalmazásával, három havi fogházra ítélte. A kolozsvári ítélőtábla helybenhagyta az ítéletet.

A kir. kuria ma Hencs-Tóth János elnökletele alatt tárgyalta az ez ügyben benyújtott semmisségi panaszokat.

Hargha Ferenc dr. koronaügyész helyettes, a vád képviselője kijelentette, hogy a vádat elévültnek tartja, miért is a vádlottat felmenteni kívánja.

A kir. kuria megsemmisítette az alsóbíróságok ítéletét s Lenthe Gusztáv ügyvédet a vád alól felmentette, mert a sikkasztás vétsége három év alatt elévülvén, az 1898. június 6-án elkövetett sikkasztás az első feljelentés tételéig, 1901. december haváig a törvény értelmében elévült s így a vádlott büntethető nem volt.

HIREK.

Egy idétlen terv.

Arad, november 29.

Az olvasónak még élénk emlékezetében lehet az a közderültséget keltett nyilatkozat, amelyet Wekerle Sándor pár nappal ezelőtt a képviselőházban tett. Valami javaslatról volt szó. Így beszélt Wekerle:

— Azt mondják, hogy én nagy ígérő vagyok. (Zajos derültség.) Ezuttal tehát nem ígérem, hogy be fogom terjeszteni a javaslatot. (Percekig tartó derültség.)

A humor gyémántos derűje csillogott a tisztelt Házban a kedves, intim vallomás nyomán és a honatyák a közmosoly elbájoló hangulatában bizonyára nem gondoltak arra, hogy ennek az immár rendszerré lett ígértetésnek nemcsak humoros oldalai vannak, hanem komolyabb háttere is.

A sok panaszos hang, amely az ilyen soha be nem váltott ígéretek nyomában felhangzik, a legtöbb esetben visszaverődik a parlamentnek műmárványból épült falairól és talán csak azok hallják meg, akik ottacsorognak a cífra palota kapuj előtt és

csendes megadással veszik tudomásul, hogy az összes karzati jegyek elfogytak.

Ha példákat akarunk felsorolni, nem kell messzire mennünk. A legkreatívabb és legelszomorítóbb példa a sajnos jelenség bizonyítására Arad. Ez a város, amióta város, mindenkor valóságos kísérleti nyúl volt, amelybe beoltották az ígéretek szerumát, abban a hiszemben, hogy ettől fog meghizni. Nem vagyunk szerénytelenek, nem kérjük, hogy a mindenkori kormányoknak legutóbbi tíz év alatt tett ígérétei mind beváltassanak. Ilyen hóbotos álmaink nincsenek. Annyit azonban megkövetelhetünk, — hangsúlyozzuk: megkövetelhetünk — hogy ha a száz ígértet közül egyet végre be is akarnak váltani, úgy váltsák be, ahogy az Arad érdekének leginkább megfelel.

Sajnos, a kormány még ebben az irányban sem mutat jóakaratot a város iránt. Most kapunk ugyan valamit, de abban nincs köszönet. Az évtizedek óta vajdó aradi kérdések között egyet végre meg akarnak oldani. Amit már vagy tíz kormány megígért, ezt a tizenegyedik megadja: fel fogja építeni a földmívelésügyi palotát.

Azaz dehogy is! Az csak az eredeti terv volt: egy új palota a József főherceg-úton, a régisóhivatal helyén. Disze volna az a városnak, amely amugy is szegény középületekben. A terv már befejezett dolog volt és a palota építési költségei is fel vannak véve a jövő évi budget-be. De a minisztérium hirtelen mást gondolt. Hirtelen elfogta a spórolási hajlam és amíg a totalizátorral impregnált lótenyésztésre százezreket, a minisztériumról elnevezett díjra évenként harmincezer koronát áldoz: — ha arról van szó, hogy egy közhivatal kényelmes ott-hont, egy város pedig diszes középületet kapjon — zsugori lesz, mint egy vén uzorás és óvatosabb, mint Strassnoff Ignác. Megváltoztatták az eredeti tervet — talán azért, hogy Szemere Miklós számára mennél nagyobb díjakat kreálhassanak — és az új terven a diszes palota egy pár ölnyi területre építendő szürke, eldugott háztömbbé zsugorodott össze.

Az új palota helyett egy szárny-épületet akarnak toldani a pénzügyi palotához, egy szűk kis udvaron, amely az Erzsébet-körútra és a megyeház melletti kis sikátorra néz.

Ez a terve a földmívelésügyi minisztériumnak. Es ha a város közönsége nem védekezik idejekorán a város szépészeti érdekeit súlyosan sértő merénylet ellen, úgy meg is fog valószínű a terv. Napoleon mondása, hogy az osztrákok mindig megkéstek egy eszmével és egy hadsereggel. Arad némileg szintén ebben az osztrák bajban szenved, de reméljük, hogy az új szellem, amely ha nem is ajtót, de ablakot nyitott a városháza zöld falain, a kellő pillanatban kilép a porondra, hogy a földmívelésügyi minisztérium ötletét megfojtassa. Olyan szegényes ez a város középületekben, hogy az ilyen merényletek ellen tiltakozni kell.

— Kihallgatás a királynál. Budapest-ről jelentik: A király ma délelőtt tíz órakor a budai királyi várpalotában általános kihallgatást adott, amelyen megjelentek: Nádasy Ferenc gróf. Wlassics Gyula dr., Szécsen Miklós gróf nagykövet, Karátsonyi Jenő gróf, Ludvig Gyula államtitkár és Wolkenstein Oswald gróf valóságos belső titkos tanácsosok, Tóth János, Szalay Péter, Makfalvy Géza és Rapalcs Radó államtitkárok, Hosszu Vazul görög-katolikus püspök, Laszy József kir. táblai elnök, Stetina József és Csernovics Diodor miniszteri tanácsosok, Fellitzsch Berthold báró közigazgatási bíró, Hadik Miksa gróf követségi tanácsos, Potiorek Oszkár altábornagy, Weiss Ágoston vezérőrnagy, Bissingen Nándor gróf, Prager Ryszó, Bidics Antal és Fabiny Lajos ezredesek. Egry Kálmán és Illyés Károly kuriai bírák, Gulner Gyula, Bittó Dénes, Erreth János, Fáy Gyula, Glatz Antal, Justh Ferenc, Meskó Sándor, Osztroliczky Miklós, Palugyay Móric, ifj. Ugron Gábor, Vay Gábor gróf és Wass Béla gróf főispánok, Tarnay Gyula alispán, Dudek János dr., Hanuy Ferenc dr. és Mihály Ákos egyetemi tanárok, Kovács Gábor dr. jogakadémiai tanár, Borbély György kamarás, Jankovich Klarissza, a brünni Maria Schull nőalapítvány tiszteletbeli alapítványi hölgye, Skerletz Iván báró osztálytanácsos, Rust József udvari tanácsos, Józsa Lajos posta- és távirat-főfelügyelő, Hiller Armin kir. tanácsos, Hidasz Sándor kir. tanfelügyelő és Keszler László törzservos.

— Építhetik a vashidakat. Az aradi vashidak felépítése elől immár minden akadály elhárult. A hid építéséhez szükséges körtöltés ellen a zsigmondháziak tudvalevőleg felebezést adtak be a földmívelésügyi minisztériumhoz. Sokáig húzódott a felebezés ügye és csak Müller Károlynak, a város országgyűlési képviselőjének köszönhető, hogy a földmívelésügyi minisztériumban a múlt héten végre elintézték az ügyet, még pedig a város javára, amennyiben a zsigmondháziak felebezését elutasították és a körtöltés építését jóváhagyták. Ezt a határozatot azonban — mint megirtuk — észrevételzés végett a földmívelésügyi minisztérium áttette a kereskedelemügyi minisztériumhoz, ahol Müller Károly szintén közbejárt a gyors és kedvező elintézés érdekében. Mint fővárosi tudósítónk táviratozza, a kereskedelemügyi minisztériumban is elintézte már az ügyet Hartig miniszteri tanácsos, aki tegnap visszaküldte az iratokat a földmívelésügyi minisztériumhoz az al, hogy a már meghozott határozat kiadásá ellen ut es hidépítési szempontból kifogást nem tesz. Ennél fogva az immár végleges kormányhatározatot ma expedálták a földmívelésügyi minisztériumból és holnap már Aradon lesz a határozat.

— A fővárosi törvény revíziója Budapest-ről jelentik: Fülapp Kálmán főpolgármester ma felkereste Wekerle Sándor miniszterelnököt és hosszasan tárgyalt vele a fővárosi törvény revíziója dolgában.

— A sah haldoklik. Páris-ból táviratozzák: A New-York Herald itteni kiadása egy teheráni távirat alapján azt jelenti, hogy Muraffer-Eddin perzsa sah betegsége válságosra fordult és orvosai lemondtak életéről.

— Változás a jószágigazgatóságánál. Jánossy Győző aradi jószágigazgatósági titkárnak jószág-felügyelővé történt kinevezése a hivatalos lap holnapi számában jelenik meg. A nyugelombavonult Kadr Lajos kitüntetéséről szóló királyi

kézirat, amelyet a hivatalos lap mai száma közöl, így hangzik:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Kvár Lajos aradi jászágószagatósi jászágófelügyelőnek, saját kérelmére való állandó nyugalomba helyezése alkalmából, buzgó szolgálata elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1906. évi november hó 4. é.

Ferenc József, s. k. Zichy Aladár gróf, s. k.

— Párbaj. Véres párbaj folyt le ma reggel az aradi honvéd gyalogsági laktanyában, Czító Sándor százados és Tabajdy Iván hadnagy között. A párbaj föltételei voltak: egyszeri golyóváltás, nem sebesülés esetén kard a végkimerülésig. A súlyos föltételű párbaj Tabajdy Iván megsebesülésével ért véget. A golyóváltás eredménytelen maradt, a kardvadásznál Tabajdy jobb karján két vágást kapott, mire a segédek a párbajt beszüntették. A felek kibékültek. Segédek voltak Czító részéről: Jaki Tóth Béla és Hauser Henrik századosok, Tabajdy részéről: Hauser Sándor százados és Benedek Imre főhadnagy.

— A szász erdőket eladták. A Fejérváry-kormány idejében a Groedel-cég potom áron megvásárolta a szász egyetem erdőseit, de mielőtt a vásár végleges lett volna, az imparlamentáris kormány megbukott, az új kormány pedig kötelezte a birtokosokat, hogy az erdőseket nyilvános árlejtésen adják el. A szász egyetem erre kiírta az árlejtést, amelyre három ajánlat érkezett be: a Goldfinger és Steplanszki cég 17,733,000 koronát, a Rumei Magyar-olasz erdőipar cég, amelynek tulajdonosa Ferdinelli Károly milánói lakos, 18,000,000 koronát és Mihes Armin gróf a Vuk-céggel együtt 15,300,000 koronát ajánlottak. A szász népbírák — mint Nagyszebenből táviratozzák — mai ülésükön tárgyalták az ajánlatokat és az erdőseket a legtöbbet ajánló Magyar-olasz erdőipar cégnek adták el.

— Zellner Sándor és a filharmonikusok. Az Aradi Közlöny csütörtöki számában megjelent „K. u. k. Kapellmeister Zellner” című cikk miatt Zellner Sándor katonai karmester lemondott az aradi Filharmonia-egyesület-ben vállalt karmesteri tisztségről. Az említett egyesületől ma az alábbi nyilatkozatot kaptuk, amelyet készséggel tesszük közzé abból a szempontból, hogy helyreálljon a megszakadt összeköttetés a filharmonikusok és új karmesterük között, reméljük azonban, hogy Zellner Sándor ur a jövőben a katonai zenekar nyilvános szereplésénél több figyelemmel lesz a magyar zeneszerzeményekre, mint eddig. A nyilatkozat így hangzik:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Folyó hó 29. iki becses lapjában Zellner Sándor urra, a 38. és 39. k. gyalogezred karmesterére vonatkozó cikk jelent meg. A cikknek a karmester ur irigységi képességét és működésére vonatkozó irigységi képe nem kívánunk kiterjeszkedni, mintán az erdőseket tekintetben az aradi műértő közönség bizonyára véleményét már megalkotta. A cikknek azon részére nézve azonban, mely szerint Zellner karmester irigységétől, hogy a házi ezred zenekarával magyar darabokat adasson, az igazsághoz képest kijelentjük, hogy 1. Zellner karmester ur nemcsak, hogy nem irigzik műsorainak összeállításában magyar zeneszerzeményeknek helyt adni, hanem ellenkezőleg, ő maga vett fel magyar zeneszerzeményeket minden egyes hangverseny műsorába, melyet a királyi idény alatt a „Filharmonia-egyesület” a katonazenekarral együttesen rendezni elhatározott; 2. értékes magyar zeneszerzemények beszerzése végett ő maga fáradozott és e célból budapesti illetékes helyekhez fordult a legkiválóbb magyar zeneszerzők műveinek átengedéseért és 3. magyar zeneszerzők és magyar ze-

nerűknek megismertetése végett részben magától kezdeményező lépéseket, részben egyesületünk ez irányban való működését ő maga értékes összeköttetései útján a legnagyobb előzékenységgel és készséggel támogatta. A fentebb tényeket mint a „Filharmonia-egyesület” működő tagjai állapítjuk meg. Mint a katonai zenekar hangversenyét látogató és a műsorokat éber figyelemmel kísérő zenekedvelők pedig azt tapasztaljuk, hogy minden alkalommal magyar zeneszerzemények is szerepeltek az előadott zeneművek között és pedig sokkal nagyobb számban, mint az utóbbi években bár mikor. Kérjük ennél fogva tisztelt szerkesztő urat, hogy b. lapja legközelebbi számában helyet adjon szíveskedne. Arad, 1906. november 29. é. Tisztelettel: Dr. Mandl Vilmos alelnök, Schulhof Leó titkár, Robiczsek Samu, Doka Miklós, Holzer József, dr. Velcssov Géza, Szántay Lajos, Wagner József, Pensa Péter, dr. Grossmann Emil, Lánárt Vilmos, Scherhag Ernő, Ráskai Miksa, Török Ferenc, Spitz Sándor, dr. Salgó Miksa, Schattelesz József, ifj. Tones Ferenc, Keil Rezső működő választmányi tagok.

— Egy házaspár tragédiája. Makó-ról táviratozzák: Börcsök Sándor makói takarmánykereskedő, akit mindenki jómódúnak tartott, hirtelen gazdagodási vágyában különféle pénzügyi műveleteket csinált, de eredménytelen. Miután több helybéli kereskedőt nagyobb összeggel megkárosított vagyonát feleségére iratta át és elbujdosott. A szegedi törvény ekkor elrendelte a zárlatot a vagyonra. Ma megtalálták Börcsöket a csanádi erdőben átlőtt mellel, holtan. Amikor ezt a hírt közölték a feleségével, az asszony észrevétlenül a padlásra ment és ott fölehasztotta magát. Az öngyilkos házaspár után öt apró gyermek maradt.

— Eljegyzés. Pollitzer Mór belvárosi nagykereskedő és földbirtokos a napokban jegyezte el Löwinger Ida kisasszonyt, Löwinger Ignác gurbai földbirtokos leányát.

— A szekszárdi adóssikkasztás. Szekszárdról sürgönyzik: A pénzügyminiszter megbízásából serényen dolgoznak a szekszárdi adóhivatalban, hogy az elkövetett sikkasztás ügyében, mely több év óta folyt, teljes világosságot derítsenek. Lindtner Ármán szekszárdi adópénztárnok a múlt hónapban önként jelentkezett a királyi ügyészségnél és bevallotta, hogy az elhunyt Vinkovics Vince ellenőrrrel együtt sikkasztottak az adópénzekből. A vizsgálat eddig kiderítette, hogy 1900 tól 1906 ig 31.000 koronával károsították meg a kincstárt. A pénzen azután megosztottak. A sikkasztást még tovább is folytatták volna, ha Vinkovics meg nem hal. Ekkor ugyanis Lindtner mellé Babay helyettes ellenőrt rendeltek ki, ki mellett már nem folytathatta bűnös manipulációját. Az eddig megejtett vizsgálat következtében letartóztatták Meisner József volt szekszárdi adópénztárnokot, mert kitűnt, hogy 1896–97. évben mint szekszárdi ellenőr néhai Spshár Alajos pénztárnokkal együtt a kezelésük alatt lévő pénztárból 5179 korona 98 fillért sikkasztottak. A kincstár megkárosítását úgy követték el, hogy a számadásokat, az adófülkönyveket, a közvetlen fizetők naplójegyzékét, a bevételi és kiadási naplókat rendszeresen meghamisították.

— Caruso énekelt. London-ból táviratozzák: Newyorki távirat jelenti, hogy Caruso, a botrányhős tenorista tegnap este Puccini Bohémek című operájának Rodolpho szerepében félkilenkor újból fellépett a Metropolitan Opera House-ban. Mint a Daily Telegraph newyorki levelezője jelenti, az összes helyek jó előre elkelték, úgy hogy este a pénztárnál már állóhelyeket sem lehetett kapni. Az összes helyekért óriási árakat fizettek. Így két földszinti zenekari ülésért nem kevesebb mint 25 dollárt adtak. Még állóhelyekért is készségesen fizettek egy-két dollárt.

— Meghalt, mert rágalmazták. A társadalmi együttélésnek is van bacillusa, akár a difteritiznek, vagy tüdővésznek. Mert betegség a pletyka is. Mint a földön csuszó rém közeledik az ember felé és ha egyszer elérte, nehezen engedi el áldozatát. Családokat kerget a halálba. A becsületre odatapad, mint valami piszkos folt, melyet csak halál moshat le. Gyomán is megszerette már a maga áldozatát egy hatgyermekes családanya személyében. Győri Imrénének hívják a szerencsétlen asszonyt, akit azzal rágalmazták a bűnös nyelvek, hogy lopott volna. Győriné nem tudta elviselni ezt az alávaló szégyent s tegnap reggel borotvával keresztül metszette a nyakát. Jantyik Mihály szolgabíró kihallgatva halálos ágyán Győrinét, aki elmondta tettének okát s kevéssel erre meghalt.

— A zámí bányavasút. A Transilvânia részvénytársaság almasell kalkopitit bányájának intenzívebb művelése céljából egy ca. 15 kilométer hosszú, keskenyágányú bányavasutat épített, mely a Máv. Zám állomásából kiindulva, ahunyadmegyei Zám, az aradmegyei Petris, ahunyadmegyei Cserbia, Poganyesd és Almasell községek határain keresztül a rézbányáig vezet. A közigazgatási bejárást f. évi december havában tartják meg. Tervezője Kemény Béla nagyváradai mérnök.

— A knézi mérgekverő. Temesvár-ról táviratozzák: A csendőrség elfogta a knézi mérgekverők főcinkosát, Varjasin Pávelt, aki három év előtt kedvesével, Delyu Mladennével Amerikába szökött és most látogatóba jött hazaszülőfalujába. Varjasint bekísérték a temesvári ügyészséghez.

— Szabó féle pármal ibolyaszappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes ibolya illata s bőrpuhító, úde hatása olyan, hogy egyetlen kü földi szappan sem versenyezhet vele. Készíti Szabó Béla pipereszappan gyáros Miskolcon. Darabja 80 fillér, 3 drb. 2 korona 20 fillér, kapható Aradon Vojtek és Weisz droguériájában, Földes K. Ring L., Roznyay M. gyógyszerészeknél, Brunner Béla, Guttmann és Berger, Glück Dezső kereskedőknél. Az országos hírv Szabó féle gyermekszappant az anyák figyelmébe ajánljuk. 2928

— Új nagy sikereket a mező, valamint a szőlő- és gyümölcs gazdaság terén mutathat föl a hírneves Mayfarth és társa gépgyáros cég Bécsben, M. m. Frankfurtban, Berlin, Páris és Minzskben (Oroszország.) Az idén a következő kiállításokon lett kiüntetve: Milanóban a „grand prix”-val, Kariaruaranyérem, Donge (Franciaország) bronzérem, Kaluga (Oroszország) aranyérem, Nymwegen (Hollandia) aranyérem, Wels (Felső Ausztria) bronz állami érem, Leon (Spanyolország) arany érem, Wels (F. Ausztria), bronz állami érem, Leoben elismerési oklevél, Marburg elismerési oklevél, Zwettl (Alsó Ausztria) díszoklevél, M. m. Bruck ezüst érem és Villachban a nagy aranyéremmel, mint első díjjal. A nevezett cég eddig 592 jutalomdíjat nyert el.

— A holnapi megnyitáshoz. Holnap, azaz szombaton nyílik meg, mint ismeretes, Fischer Simon Nagyrúnázában a karácsonyi tárlat. Szokatlan érdeklődéssel néz ezen esemény elő az aradi és vidéki közönség, amely évek során át megszokta, hogy Fischer Simon alkotásaitól szépet és meglepőt várjon. Éjjel nappal dolgoznak most a gyönyörűnek ígérkező tárlaton, amely mintaszerű lesz nemcsak külső fényre és káprázatos benyomásra, hanem a kiállított tárgyak belértékére nézve is. — Amit ott nyújtanak, az friss, remek portékák, szemenszedett újdonságok, amelyekről elmondhatni, hogy a munkás, a gyáros kezéből egyenesen a vevő birtokába vándorolnak. Képzeltető, mennyi örömet és boldogságot fognak okozni ezen felséges játékszerek a gyermekszobában s kívánatos, hogy Fischer fáradtságos munkáját, nagyvárosias karácsonyi tárlatát a legszebb siker koronázza. 2941

— Praeservatív ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál. 112

NAPIREND.

November 30. Péntek. Róm. kath. naptár: András. — Protestáns naptár: András. — Görög-keleti naptár (november 17.): Neoc Gergely. — A nap két 7 óra 26 perces, nyugszik 4 óra 11 perces.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerinti, a mai napra a következő időjárás várható: Változó, enyhe, élvete csapadék.

November 30. Az aradi tornaegyesület választmányi ülése este 6 órakor (Lyceumi tornacsarnok.)

Juvel égető aparaius

gummilabda nélkül egy
kézzel használható.

Ára Korona 15.—.

Tip-Top égető aparátus

gummilabdával főleg
bársonyégetésre al-
kalmas. Ára K. 16.—.

Kapható

2571

Ingusz I. és Fia

könyv- és papírkereskedésében

Weitzer János-utca.

4842—906. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának nyugdíjazás folytán megüresedett évi 3800 korona törzsfizetéssel és 720 korona lakberilletményvel javadalmazott főszámvévői állásra pályázatot hirdetek és felhívom szokot, kik az 1883. I. t. cz. 17. §-ában meghatározott minősítéssel rendelkeznek és a fenti állást elnyerni óhajtnak, felszerelt pályázati kérvényüket mélt. gr. Károlyi Gyula Aradvérmege és Arad szab. kir. város főispánjához czimezve 1906. évi december hó 15. ig hivatalomban annál is inkább nyújtsák be, mert az elkésve beadandó pályázati kérvények figyelembe nem fognak vétetni. Aradon, 1906. évi november hó 27-én.

Institúris,

kir. tanácsos,
polgármester.

Most jelent meg közel 400 lapon

AZ ATHENAEUM 1907. Nagy Képes Naptára

48-ik évfolyam. • az 1907-ik évre. • 48-ik évfolyam.

Mindenek érdeklő, bőséges tartalommal jelent meg az Athenaeum Nagy Képes Naptárának 48-ik évfolyama, melynek minden sora fontos és érdekes tudnivalót mond. Tiszti Csintára pontos, hivatalos adatok alapján készült, melyek a nyomas napjaik tüzetesen kijavítottak. Tartalmából a következőket emeljük ki: Bélyegilleték, csillagászati naptár, nevezetes korszakok és korszámítások. Törvénykezési szünnapok. Országos színek. Uralkodóház. Az elmúlt év összes eseményei, eredeti fényképekkel. Gazdag tartalma ismeretterjesztő rész. Szépirodalmi részét a legnevesebb írók szolgáltatták. Közhatalmi részében a kitűnően tájékozott Budapesti Kallan. Sorsolási értesítő. Posta- és távirat-árszabály. Tudnivalók a postatakarékpénztárról. Bérkocsi-szabályrendelet. Külföldi uralkodók. Névnaptárjegyzék. Törvénykezési bélyeg- és illetékszabályok. Ercepénz- és útmérték összehasonlító táblázat stb. stb.

A Nagy Képes Naptár tartós, kemény, díszes vászonkötésben . . . . . 3 koronaért,

félvászonkötésben . . . . . 2.60 koronaért

megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó Athenaeum Irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál, (Budapest, VII., Rákóczi-ut 54. szám).

Hajdu tea

mell- és tüdőbetegnek
számtalan esetben kipróbált szer.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számszárdás, elnyálkásodás, mind a tüdő, a légcső, a tüdő, a gégé hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk-mellűség, asthma stb. ellen.

Ára 50 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Kelemen

gyógyszerésznél. 3871

661—1906. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1907. évből szükség és vásáruk szállításának elvállalása iránt folyó évi deozerber hó 3 án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kiküldési-ár: Árjegyzék szerint. Bánatpénzül leteendő 200 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen résztvenni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnái az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1906. évi november hó 19 én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.
aljegyző.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

7295—1906. V. 1638/5. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járáb róság 1906. V. 1638/1. számú végzése által Kuncssy, Szilágyi és Tarsa végrehajtatók javára, Posch Dezső ellen 165 kor. 90 fillér tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 806 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Közép utca 6/b. szám alatt leendő eszközzésére 1906. évi december hó 4. napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladottnak fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. czikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1906. évi november hó 18. napján.

Török Dénes,

2933

bírósági végrehajtó.

Személyhitel!

Keres és keres nélkül katonatisztek, papok, állami, megyei és magánintézmények, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjra jogosult költögyek és magánosoknak egynekgyedől 20 évig terjedő tőkekamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris—becsi enqueté értelmében tőkésítjük a jövedelmet.

4% 4% 4% 4%

Jelzálog-hitel!

300 koronától feljebb I. II. és III. helyre földiek, városi és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdő épületek, malmok, ásványvíz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték háromnegyed részéig.

Építési-hitel!

Építési felében levő ingatlanokra 2—3 részletben oly arányban, a mily arányban az építkezés előrehaladt.

Bank és magánintézmények közvetítésén. Előnyben! Solid alapon és gyorsan elsőrangú ingatlanok által! — Előremondó ajánlatok! — Kérjen prospectust! — Válaszbélyeg mellékelendő!

MELLER L. EGYED,

Budapest, V., Kékhely-utca 19.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérzetű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

bármily mennyiségben szállit.

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szivesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 2761

Telefon 229.

Telefon 229.

Saját érdekében!

vásároljon öltöny-, télikabát- és divatmellény-szöveteket a kizárólagos posztógyári raktárba.

Legszolidabb kiszolgálás.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy a színház épületben levő

Városi sörcsarnokot

bérbe vettem és azt a modern kor minden igényének megfelelően fogom berendezni. A mai naptól kezdve az Első magyar kőbányai részvénytársaság legkiválóbb sörét, az úgynevezett

Udvari sört,

azonkívül a legobb minőségű aradhegy-síjai borokat fogom kímélni. A konyka is olcsó árak mellett a legfinomabb igényeket is ki fogja elégíteni.

Teljes tisztelettel

2790

Kánya Géza.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Poloska elpusztítására a legjobb és leghatásosabb szer a

PHENOLSAV.

A butorokat nem támadja meg. Ara egy üvegnek 70 fillér.

Tyúkszem ellen

legkiválóbb szer a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Hatása oly frappáns, hogy mindenkit bámulatba ejt.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Minden fogfájást azonnal megszüntet a Hajós-féle fogcsep.

Ara 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Gummi American „Never” a legjobb és legkellemebb óvszer.

Egyedüli raktár: Hajós Árpád gyógyszerészeti laboratóriumában, Arad, Andrásy-tér 22. sz.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Tea-idény!

Az idény beáltával van szerencsénk értesíteni a mélyen tisztelt közönséget hogy általánosan ismert finom teáink mellett sikerült ez évben egy oly rendkívüli finom minőséget beszerezni, mely nem minden évben áll a kereskedelem rendelkezésére.

Ezen kitűnő alkalmat felhasználva, egy kő örleges tea keveréket

„Imperial Melange Vojtek és Weisz”

védő név alatt; — piros zárszalaggal — hoztunk forgalomba.

Midőn felkérjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy ezen cégünk tulajdonát képező különlegességet megismerni méltóztassék, tudatjuk még, hogy azt 3 csomagolásban

1 kis csomag	— 50 fill.
1 közép	1. — kor.
1 nagy	2. — ”

árusítjuk.

Nagy raktár egyéb teákban

kilóként 10—30 koronáig.

RUMOK

különféle minőségben, eredeti üvegekben legjótányosabban

VOJTEK ES WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

APRO HIRDETÉSEK.

Vizsgázott fűtő kerestetik. Olyegyének, kik nagyobb locomobil üzemenél már működésben álltak, előnyben részesülnek. Ajánlatok Eissler J. és Testvérei gőzfűrészgondnokság Batata, Krassó-Szőrénymegye küldendők. 2927

Képes levelező lapokon

felvételek az aradi színészek és színésznőkről (Nyáray, Faludy Rontai) darabonként 20 filléért kapható Inguaz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon, Weitzer János-utca. 235

Eladó

egy magán lakásu új ház, kedvezményes áron. Cím a kiadóban. 2934

664—1906 g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1907. évben szükséges bádigos munkák elvállalása iránt folyó évi december hó 3 án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: Árjegyzék szerint. Bánatpénzzül leteendő 200 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen résztvenni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtési megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1906. évi november hó 19-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel s. k.

allegző.

Az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadásában megjelent

A magyar helyesírás kis szótára

Szerkesztette:

KELEMEN BÉLA

főreáliskolai igazgató.

A magyar helyesírás minden kétséges esetében gyors és biztos tájékoztatást nyújt ez a kis szótár, amely 168 lapon sok ezer szónak helyes alakját közli.

Ára füzve 60 fill., kötve 1 korona

Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

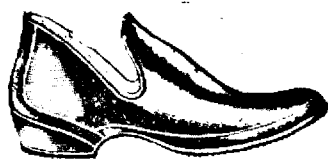

Főraktár Aradon:

3682

FöldesKelemen gyógytárában.

Storm-Slipper Hó-czipő

Ügyeljen a

védjegyre.

Csakis a Boston Rubber Shoe Company Bostonban levő czegek gyártmányai könnyűek, elegánsak és tartósak.

Aradon Weinberger János, Münz I. Meisl és Adler, Guttmann és Berger üzleteiben kaphatók.

Főlerakat Ausztria-Magyarország részére:

2873

WELLISCH, FRANKL & Co.

Wien, I., Fleischmarkt 12-14.

Hopp Károly

műszaki irodája

Arad, Széchenyi-utca 5. sz.

Tervezési és kivitele: Vizellátás- és vízlágítási, valamint mótortelepeknek stb.

Elsőrendü különlegességi

* gyárak képviselősege. *

2811

A MŰVÉSZET KIS TÜKRE.

Teljes műtörténet 600 képpel.

Irta:

REINACH SALAMON.

Fordította és a magyar művészet adataival bővítette:

Dr. Lázár Béla.

Vászonkötésben 5 K. Dízes egészborrkötésben 7 korona.

Kiadta az Az Athenaeum Irod. és nyomdai részv.-társulat, (VII. Kerepesi-ut 54.) és kapható úgy ott, mint minden könyvkereskedésben.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazotti

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

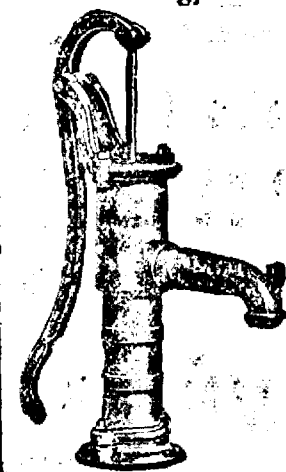
Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül

gummizott kendercsövek a legolcsóbb áron.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

m. királyi szabadalmazotti tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Telefon 238.

Legújabb divatu női felöltők

Női bundák

Leány felöltők

mélyen leszállított árban.

Radó Gyűla

női felöltő áruháza az új Minorita-templommal szemben.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.